

Stg.GEHEIM

Datum
11 april 2003

Ons kenmerk
1987817/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Exemplaar nummer

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak nr. 32

Hierbij ontvangt u "Brandpunt Irak", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van vrijdag 11 april 2003.

HET PLV. HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN
VEILIGHEIDSDIENST,

mr T.P.L. Bot

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Stg.GEHEIM

Bijlage 1 Brandpunt Irak 32, 11 april 2003

Moord op belangrijke sjiietische leider

In verband met de huidige situatie van sjiieten in Irak is de moord op 10 april 2003 in Najaf op Abdul Majid al-Khoei, een belangrijke sjiietische leider, zorgwekkend. Hij is de kleinzoon van ayatollah Abdul Qasim al-Khoei, een van de meest invloedrijke sjiietische geestelijke leiders van de afgelopen decennia. Abdul Majid al-Khoei was vorige week uit in Londen doorgebrachte ballingschap teruggekeerd. In de Britse hoofdstad heeft hij jarenlang leiding gegeven aan de Al-Khoei Stichting, een door het gematigde gedachtegoed van zijn grootvader geïnspireerde non-gouvernementele hulporganisatie. Deze zette zich wereldwijd in voor een gematigde interpretatie van de sjiietische geloofsleer en verzette zich consequent tegen het bewind van Saddam Hussein.

Tegoeden van terroristische organisaties bevroren

Op 7 april 2003 heeft Bill Rammell, de Britse onderminister van Buitenlandse Zaken, verklaard dat de inkomsten van Al Qa'ida met 90 procent zijn gedaald als gevolg van internationale inspanningen om tegoeden van terroristische organisaties te bevroren. Volgens Rammell heeft de internationale gemeenschap de afgelopen 18 maanden tegoeden tot een totale waarde van 100 miljoen dollar bevroren in het kader van de bestrijding van de financiering van terrorisme.

Amerikaanse bronnen schatten dat er wereldwijd tegoeden tot een totale waarde van 124 miljoen dollar zijn bevroren; hiervan is 58 miljoen dollar aan Al Qa'ida gerelateerd. Van de resterende 66 miljoen dollar is 38,5 miljoen aan de Taliban gerelateerd, 24 miljoen aan Hamas en 3,5 miljoen aan andere organisaties.

De hiervoor genoemde bedragen met betrekking tot inkomstendaling van Al Qa'ida kunnen niet door de AIVD worden bevestigd. In Nederland zijn aan Al Qa'ida gerelateerde tegoeden tot een totale waarde van 2.700 euro bevroren.

Nieuwe leus AEL

Bijlage 1 Brandpunt Irak 32, 11 april 2003

De Arabisch-Europese Liga (AEL) in Antwerpen roept in een vandaag op het Internet verschenen verklaring op Irak te bevrijden van de "Amerikaans-Zionistische bezetters van ons heilig land". "De intifada zal naar Bagdad worden overgebracht en zal resulteren in een Iraakse staat die deel zal uitmaken van de Arabische natie", aldus de AEL. De AEL wil dat Irak wordt geleid door een Arabisch-islamitische regering die de "al Shoera" (de islamitische vorm van democratie) toepast en verwerpt elke vorm van VN-mandaat over Irak.

Met het oog op het bovenstaande zegt de AEL van plan te zijn om "acties en activiteiten te blijven organiseren om de bevrijdingsstrijd van de Irakezen te ondersteunen". De slogan van de AEL wordt veranderd van "Geen Oorlog" in "Bevrijd Irak". Lokale afdelingen, sympathisanten en vrienden van de AEL worden opgeroepen "onmiddellijk te mobiliseren en actie te ondernemen om onze positie te ondersteunen".

De AEL trekt een duidelijke parallel tussen de komende strijd die deze beweging in Irak voorstaat en de strijd van de Palestijnen. Het einddoel is de bevrijding van Jeruzalem.

Bijlage 2 Verzendlijst Brandpunt Irak bij briefnr. 1987917/01

Ex.nummer	Ministerie	Functie
1		De Minister-president
2		De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
3		De Minister van Verkeer en Waterstaat
4		De Minister van Justitie
5		De Minister van Buitenlandse Zaken
6		De Minister van Defensie
7	Ministerie van Algemene Zaken	Secretaris-generaal en Coördinator CVIN
8	Ministerie van Algemene Zaken	De Plv. Coördinator CVIN
9	Ministerie van Algemene Zaken	De Secretaris CVIN
10	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Directeur-generaal Politieke Zaken
11	Ministerie van Justitie	Directeur-generaal Rechtshandhaving
12	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid
13	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Project Directeur-generaal Beveiliging en Crisisbeheersing
14 Lotus Notes	Ministerie van Defensie	Directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

<Rubricering>

Datum
11 april 2003

Ons kenmerk
1987929/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak Dagrapport nr. 31

Hierbij ontvangt u "Irak Dagrapport", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van vrijdag 11 april 2003.

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

<Rubricering>

Dagrapport Irak, 11 april 2003

Dagrapport AIVD inzake aanval op Irak Nummer 31 (11 april 2003)

1. Internationale context

1.1 Ontwikkelingen van de laatste 24 uur

Na de ontwikkelingen van de afgelopen dagen in Bagdad is het Iraakse regime ook de controle over de Noord-Iraakse steden Khanaqin, Kirkuk en Mosul geheel kwijtgeraakt. Koerdische gewapende eenheden hebben onder leiding van Amerikaanse speciale eenheden deze steden ingenomen. Zij werden door de overwegend Koerdische bevolking met gejuich en geklap ontvangen.

Vooral de inname van het olierijke Kirkuk door Iraaks-Koerdische strijders wordt door de Turkse regering met argusogen gadeslagen. Gisteren kondigde Turkije aan dat het militaire waarnemers naar de stad zou sturen om er zeker van te zijn dat de Koerdische partijen niet de macht zouden overnemen. Turkije is beducht voor een afscheiding van het Koerdische deel van Noord-Irak. Naar verluidt hebben de Verenigde Staten toegezegd zo snel mogelijk extra troepen naar Kirkuk te sturen om de controle over de stad te vestigen.

De strijdkrachten van de coalitie hebben nu vrijwel alle grote Iraakse steden in handen. Er wordt echter nog steeds verzet geboden door groepen die trouw aan Saddam Hussein zijn gebleven of die zich blijven verzetten tegen de Amerikaans-Britse troepenmacht. In Tikrit hebben Amerikaanse gevechtsvliegtuigen bombardementen uitgevoerd op stellingen van de Republikeinse Garde, waarvan eenheden zouden proberen zich te hergroeperen. Het verzet tegen de coalitiestrijdkrachten is in dit bolwerk van het regime van Saddam Hussein nog niet gebroken en kan de komende dagen in hevigheid toenemen. Naar verwachting zullen veel aanhangers van het regime en stamleden van Saddam Hussein in Tikrit strijd leveren tegen de coalitie.

Er is een toenemende zorg over de instabiliteit van Irak. In alle grote steden wordt op grote schaal geplunderd en chaotische taferelen zijn aan de orde van de dag. Bij een zelfmoordaanslag vlakbij het Palestine Hotel, waar veel journalisten verblijven, is tenminste één Amerikaanse marinier gedood. Het blijkt ook dat buitenlandse vertegenwoordigingen zoals de Duitse ambassade worden leeggeroofd door de lokale bevolking.

In de Zuid-Iraakse stad Najaf is de sjiïetische geestelijk leider Abdul Majid al-Khoei vermoord. De moord kan tot spanningen bij de sjiïetische meerderheid in Irak leiden. Al-Khoei gold als gematigd en als een mogelijk nieuw bestuurder van een naoorlogs Irak.

Mediaspeculaties over de komst naar Nederland van de Iraakse VN-ambassadeur Mohammed al-Douri zijn gisteren niet bewaarheid. Al-Douri zou donderdag de Verenigde Staten hebben verlaten. Hij was volgens Amerikaanse en Franse media op een vliegtuig gestapt naar Parijs om verder te vliegen naar Amsterdam. De Franse luchthavenautoriteiten hebben donderdag evenwel ontkend dat Al-Douri in het vliegtuig van Air France zat waarmee hij naar luchthaven Charles de Gaulle zou vliegen. Gisteren heeft Al-Douri afscheid genomen van Kofi Annan, secretaris-generaal van de VN. Al-Douri heeft te kennen gegeven met zijn familie terug te keren naar Bagdad.

Dagrapport Irak, 11 april 2003

1.2 Iraakse tegoeden

Zoals al eerder vermeld in het dagrapport van 21 maart 2003 heeft president Bush op 20 maart 2003 een presidentieel besluit uitgevaardigd waarmee niet-diplomatieke Iraakse regeringstegoeden kunnen worden geconfisqueerd.

Gisteren heeft het Amerikaanse State Department bekendgemaakt dat een aantal van de grootste financiële instellingen in de wereld gehoor heeft gegeven aan dit presidentieel besluit. De instellingen hebben de bevroren tegoeden overgeboekt naar een rekening bij de Federal Reserve Bank. Op deze rekening is nu een bedrag van \$ 1,7 miljard verzameld. Volgens het State Department is het grootste deel van de tegoeden bevroren tijdens de vorige Golfoorlog. Een ander deel is waarschijnlijk afkomstig van gesmokkelde olie.

Volgens schattingen zou wereldwijd nog \$ 6,6 miljard aan Iraakse tegoeden bij banken zijn ondergebracht, waaronder persoonlijke tegoeden van Saddam Hussein, zijn familie en andere hoge regeringsfunctionarissen. De Verenigde Staten zeggen de tegoeden te willen gebruiken voor de wederopbouw van Irak.

2. Terrorisme

Heden geen relevante ontwikkelingen.

3. Nationale ontwikkelingen

3.1 Bijeenkomst Irakezen bij ambassade rustig verlopen

De bijeenkomst gistermiddag van Irakezen bij de Iraakse ambassade in Den Haag is rustig verlopen. Op het drukste moment waren er zo'n honderd Irakezen aanwezig. Men had spandoeken bij zich en

Dagrapport Irak, 11 april 2003

de stemming was goed. Het regionaal politiekorps Haaglanden had vooraf met hekken een vak afgebakend voor het gebouw van de ambassade. Enkele personen hebben geprobeerd de ambassade binnen te gaan, naar eigen zeggen om het portret van Saddam Hussein te vernietigen. Nadat de politie hen had toegesproken werd hiervan afgezien. Na de bijeenkomst zijn de Irakezen naar de ambassade van Koeweit gegaan. Hier hebben de Irakezen met de Koeweitse ambassadeur gesproken en vlaggen geruild. Daarna zijn veel aanwezigen naar buurthuis De Oase gegaan, dat speciaal voor de Irakezen was opengesteld om feest te vieren.

3.2 Nieuwe slogan AEL

De Arabisch-Europese Liga (AEL) in Antwerpen roept in een vandaag op het Internet verschenen verklaring op Irak te bevrijden van de "Amerikaans-Zionistische bezetters van ons heilig land". "De intifada zal naar Bagdad worden overgebracht en zal resulteren in een Iraakse staat die deel zal uitmaken van de Arabische natie", aldus de AEL. De AEL wil dat Irak wordt geleid door een Arabisch-islamitische regering die de "al Shoera" (de islamitische vorm van democratie) toepast en verwerpt elke vorm van VN-mandaat over Irak. Met het oog op het bovenstaande zegt de AEL van plan te zijn om "acties en activiteiten te blijven organiseren om de bevrijdingsstrijd van de Irakezen te ondersteunen". De slogan van de AEL wordt veranderd van "Geen Oorlog" in "Bevrijd Irak". Lokale afdelingen, sympathisanten en vrienden van de AEL worden opgeroepen "onmiddellijk te mobiliseren en actie te ondernemen om onze positie te ondersteunen".

De AEL trekt een duidelijke parallel tussen de komende strijd die deze beweging in Irak voorstaat en de strijd van de Palestijnen. Het einddoel is de bevrijding van Jeruzalem.

3.3 Linkse activisten, antimilitaristen, vredesactivisten

Ook vandaag wordt door het Landelijk Platform tegen de 'Nieuwe Oorlog', via activistische websites, herinnerd aan de demonstraties van morgen. Naast demonstraties in Rotterdam en Amsterdam vindt in Nijmegen een straattheater plaats.

De wekelijkse vredeswake trok gisteren niet meer dan vijftig deelnemers. Verharding van de acties ligt niet in de lijn der verwachting.

Als de wekelijkse demonstratie in Groningen kenmerkend is voor de actiebereidheid van Nederlandse tegenstanders van de oorlog in Irak, dan zou na gisteravond kunnen worden geconcludeerd dat sprake is van berusting. Aan de manifestatie van donderdag namen immers zo'n vijftig personen deel, een aantal dat schril afsteekt tegen dat van de vorige demonstratie (circa 500).

Hoewel er van werkelijke acties (nog) geen sprake is, zijn de transporten van Amerikaans militair materieel binnen het links activisme toch onderwerp van discussie. Op www.indymedia.nl verscheen een oproep om naast acties tegen de militaire transporten ook de Nederlandse regering te confronteren met uitingen van ongenoegen. Reacties op deze oproep zijn nog niet voorhanden. Ook is de oproep gedaan om militaire transporten hier te lande door te geven.

Dagrapport Irak, 11 april 2003

De reeds in een eerder dagrapport genoemde campagne tegen wapenhandel meldde vanochtend dat vandaag het eerste militaire transportschip, de USNS Watkins, naar Rotterdam komt. Hoewel onlangs diverse oproepen zijn gedaan door Greenpeace (International) om deze transporten te blokkeren, mag vanwege een recent fiasco hier te lande (Greenpeace-Nederland verloor door één actie tegen de oorlog enige honderden leden) ervan worden uitgegaan dat deze organisatie zich afzijdig zal houden.

Datum
14 april 2003

Ons kenmerk
1988352/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Bled
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak nr. 33

Hierbij ontvangt u "Brandpunt Irak", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van maandag 14 april 2003.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Bijlage 1 Brandpunt Irak 33, 14 april 2003

Speurtocht naar Iraakse voorraden massavernietigingswapens

Nog altijd bestaat geen duidelijkheid over mogelijke Iraakse voorraden massavernietigingswapens (WMD). Vanzelfsprekend is het opsporen hiervan een prioriteit voor de Amerikaanse en Britse coalitietroepen. Een aantal verdachte locaties wordt momenteel aan verdere testen onderworpen. Om eerste testresultaten uit veldonderzoek te bevestigen worden monsters naar laboratoria gestuurd. Ook raketkoppen die vrijdag jongstleden in Kirkoek werden aangetroffen worden thans onderzocht.

Leden van de Amerikaanse regering hebben in verschillende uitspraken Syrië ervan beschuldigd Iraakse WMD-voorraden opgeslagen te hebben. Dit zou de verklaring zijn waarom tot op heden geen chemische of biologische wapens aangetroffen zijn.

Dodelijke slachtoffers onder leden van de Mujahedin-e Khalq in Irak

Diverse media hebben afgelopen weekend melding gemaakt van dodelijke slachtoffers onder leden van de *Iraanse* oppositiegroepering Mujahedin-e Khalq (MKO) in het Koerdische deel van Irak.

Berichten over verliezen in MKO-gelederen leiden tot grote onrust onder de MKO-aanhang in het Westen. Aan die onrust zal de komende dagen uiting worden gegeven tijdens (naar verwachting vreedzame) demonstraties in een aantal West-Europese landen, waaronder Nederland.

Bijlage 2 Verzendlijst Brandpunt Irak bij briefnr. 1988352/01

Ex.nummer	Ministerie	Functie
1		De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
2		De Minister van Verkeer en Waterstaat
3		De Minister van Justitie
4		De Minister van Buitenlandse Zaken
5		De Minister van Defensie
6	Ministerie van Algemene Zaken	Secretaris-generaal en Coördinator CVIN
7	Ministerie van Algemene Zaken	De Plv. Coördinator CVIN
8	Ministerie van Algemene Zaken	De Secretaris CVIN
9	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Directeur-generaal Politieke Zaken
10	Ministerie van Justitie	Directeur-generaal Rechtshandhaving
11	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid
12	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Project Directeur-generaal Beveiliging en Crisisbeheersing
13 Lotus Notes	Ministerie van Defensie	Directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

<Rubricering>

Datum
14 april 2003

Ons kenmerk
1988716/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak Dagrapport nr. 32

Hierbij ontvangt u "Irak Dagrapport", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van maandag 14 april 2003.

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

<Rubricering>

Dagrapport Irak, 14 april 2003

Dagrapport AIVD inzake aanval op Irak Nummer 32 (14 april 2003)

1. Internationale context

1.1 Ontwikkelingen van de laatste 24 uur

Met de inname van de Iraakse stad Tikrit lijkt het einde van de oorlog in zicht te zijn. Eerder werd er vanuit gegaan dat Saddam en zijn aanhangers in dit bolwerk een verbeterde strijd zouden voeren tegen de coalitietroepen, maar Amerikaanse grondtroepen hebben, ondersteund door vliegtuigen, betrekkelijk kort slag geleverd met Iraakse eenheden. In Bagdad is weliswaar nog tegen enkele lokale verzetshaarden opgetreden, maar deze vormen geen bedreiging voor de Amerikaans-Britse aanwezigheid. De troepen van de coalitiestrijdmacht proberen intussen meer greep op de openbare orde te krijgen in de grote Iraakse steden. In Bagdad zijn plundersaars door Amerikaanse troepen opgepakt en er worden pogingen gedaan gezamenlijke patrouilles op te zetten met Iraakse politieagenten. De plunderingen en wanorde baren de Amerikanen en Britse militairen en politici zorgen omdat hiermee de stabilisering van het naoorlogse Irak wordt bemoeilijkt.

De Amerikaanse president Bush heeft zich opgetogen en tevreden getoond over het verloop van de oorlog in Irak. Bush en minister van Buitenlandse Zaken Powell waarschuwden tevens Syrië dat het land geen toevluchtsoord moet worden voor gevluchte leden van het Iraakse regime. De Verenigde Staten (VS) vermoeden dat Irak massavernietigingswapens naar het buurland heeft overgebracht. Tevens eiste Bush de medewerking van Damascus met de VS, zonder daar overigens nader op in te gaan.

Amerikaanse troepen hebben de halfbroer van Saddam Hussein, Watban Ibrahim al Tikriti, in de buurt van de Syrische grens gearresteerd. Hij was jarenlang adviseur van de Iraakse leider en heeft diverse functies in het veiligheidsapparaat bekleed. Daarmee is hij één van de hoogste kopstukken van het verdreven Iraakse regime van wie bekend is dat hij in handen van de VS is gevallen. In het weekend heeft generaal Amr Saadi zich overgegeven aan de Amerikaanse autoriteiten. Hij was een topadviseur van Saddam op wetenschappelijk terrein en verantwoordelijk voor de contacten met de VN-wapeninspecteurs.

In de Zuid-Iraakse stad Najaf hebben zaterdag jl. gewapende manschappen het huis van de hoogste sjiïetische geestelijke in Irak, grootayatollah Mirza Ali Sistani, omsingeld en hem 48 uur de tijd gegeven Irak te verlaten. De uit 50 man bestaande gewapende groep zou een rivaliserende sjiïetische factie aanhangen. Grootayatollah Sistani heeft eerder tijdens de oorlog een fatwa uitgevaardigd waarin de bevolking werd opgeroepen geen verzet te plegen tegen de coalitiestrijdkrachten, hetgeen als een steun in de rug van de Amerikanen werd gezien. Uiteindelijk hebben stamleiders die trouw zijn aan Sistani de radicale sjiïeten verdreven en de controle over de stad in handen genomen. Bij een eerder incident werd een andere sjiïetische leider, Abdul Majid al-Khoei, in Najaf vermoord. Beide gebeurtenissen bevestigen het vermoeden dat zich in Zuid-Irak een machtsstrijd tussen sjiïetische groepen afspeelt.

Dagrapport Irak, 14 april 2003

2. Terrorisme

Heden geen relevante ontwikkelingen

3. Nationale ontwikkelingen

3.1 Linkse activisten, antimilitaristen, vredesactivisten

De belangstelling voor de verschillende protestdemonstraties van zaterdag 12 april was niet groot. In Terneuzen namen zeventig personen deel aan de "stille tocht" en in Heerlen blokkeerden zestien personen een Esso-tankstation. In Amsterdam kwamen iets meer dan honderd tegenstanders van de oorlog op de been. In Rotterdam namen circa vierhonderd mensen deel aan de demonstratie, onder wie ongeveer 60 sympathisanten van de Arabisch Europese Liga (AEL), die onder meer overgingen tot het verbranden van Amerikaanse en Israëliëse vlaggen. In Rotterdam werd opgeroepen om vandaag op te trekken naar het havenbedrijf ECT om het personeel over te halen te gaan staken. Op www.indymedia.nl stond tevens een oproep om langs te gaan bij Rotterdamse ondernemingen die deelnemen aan de Amerikaanse militaire transporten. In dit verband werd eerder al gedemonstreerd bij de Nile Dutch Africa Line.

Op www.indymedia.nl werd tevens opgeroepen tot deelname aan (acties tijdens) de Paasmars in Den Haag op 21 april, alsmede een 1-Meidemonstratie in Rotterdam. Deze internationale actiedag loopt met name in Londen en in Duitse steden bijna elk jaar volledig uit de hand. Tot op heden hebben zich in Nederland geen dergelijke grootschalige verstoringen van de openbare orde voorgedaan.

De organisatie van de 1 Meidemonstratie is in handen van het (antiglobalistische) platform De Wereld Is Niet Te Koop, het KMAN, de Internationale Socialisten, het DIDF en het Nederlands Palestina Komitee.

Andere activiteiten die op dit moment worden voorbereid zijn de Euregio-paasvredesmars in Heerlen en de symbolische bestorming van het Amerikaanse consulaat in Amsterdam, waartoe de deelnemers worden opgeroepen zich op 18 april om 16.00 uur te verzamelen bij het Van-Goghmuseum. Het aanwenden van geweld alsmede vernieling zijn volgens de organisatoren op die dag uit den boze, maar opgeroepen wordt vooral (oude) tomaten mee te nemen.

Datum
15 april 2003

Ons kenmerk
1989047/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak nr. 34

Hierbij ontvangt u "Brandpunt Irak", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van dinsdag 15 april 2003.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

Bijlage 1 Brandpunt Irak 34, 15 april 2003

Bijeenkomst over toekomst Irak

Onder auspiciën van de gepensioneerde Amerikaanse generaal Jay Garner komt vandaag een aantal Iraakse politieke groeperingen bijeen in de Zuid-Iraakse stad Nasseriya om te praten over het opzetten van een interimbestuur voor Irak. Naar verwachting zullen belangrijke Iraakse groeperingen uit de Koerdische en de Arabisch-soennitische gemeenschappen vertegenwoordigd zijn. De belangrijkste sji'ietische groepering, de Opperste Raad voor de Islamitische Revolutie in Irak (SCIRI), heeft aangekondigd dat zij de bijeenkomst zal boycotten. De SCIRI, die politiek en militair wordt gesteund door Iran, heeft verklaard tegen een door de VS geregisseerde vergadering te zijn waar over de toekomst van Irak wordt beslist. Ahmed Chalabi, de leider van het Iraaks Nationaal Congres (INC), heeft aangekondigd een vervanger te zullen sturen en gezegd dat hij geen post ambieert in een nieuwe regering. Chalabi, die vooral door het Pentagon wordt gesteund, lijkt hiermee te willen voorkomen dat hij wordt gezien als een Amerikaanse marionet.

Aandacht in de media voor de stichting Al Waqf al-Islami

Hedenmorgen is in de nieuwsmedia uitvoerig stilgestaan bij de Eindhovense stichting Al Waqf al-Islami. Deze vanuit Saoedi-Arabië gefinancierde stichting trekt reeds geruime tijd de aandacht vanwege hun activiteiten op het terrein van de radicale islam. Al Waqf draagt de wahabitische geloofsovertuiging uit, een zeer orthodoxe, radicaal-islamitische stroming, en is betrokken bij de ondersteuning van islamitische onderwijsinstellingen in Nederland. De AIVD heeft eerder aandacht besteed aan Al Waqf in de vorig jaar verschenen nota's over islamitisch onderwijs in Nederland en over rekrutering in Nederland voor de jihad.

Bijlage 2 Verzendlijst Brandpunt Irak bij briefnr. 1989047/01

Ex.nummer	Ministerie	Functie
1		De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
2		De Minister van Verkeer en Waterstaat
3		De Minister van Justitie
4		De Minister van Buitenlandse Zaken
5		De Minister van Defensie
6	Ministerie van Algemene Zaken	Secretaris-generaal en Coördinator CVIN
7	Ministerie van Algemene Zaken	De Plv. Coördinator CVIN
8	Ministerie van Algemene Zaken	De Secretaris CVIN
9	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Directeur-generaal Politieke Zaken
10	Ministerie van Justitie	Directeur-generaal Rechtshandhaving
11	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid
12	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Project Directeur-generaal Beveiliging en Crisisbeheersing
13 Lotus Notes	Ministerie van Defensie	Directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

<Rubricering>

Datum
15 april 2003

Ons kenmerk
1989481/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak dagrapport nr. 33

Hierbij ontvangt u "Irak Dagrapport", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van dinsdag 15 april 2003.

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

<Rubricering>

Dagrapport Irak, 15 april 2003

Dagrapport AIVD inzake aanval op Irak Nummer 32 (15 april 2003)

1. Internationale context

1.1 Ontwikkelingen van de laatste 24 uur

De Verenigde Staten hebben aangekondigd dat het militaire deel van de strijd tot een einde is gekomen nu coalitietroepen de stad Tikrit hebben ingenomen. Het centrale militaire commando heeft verklaard dat twee van de drie vliegdekschepen aan het einde van de week uit de Perzische Golf zullen worden teruggetrokken, alsmede ook bommenwerpers. Men houdt rekening met de mogelijkheid dat troepen in gevecht raken met lokale verzetshaarden. De Britse premier Blair uitte zich op soortgelijke wijze door te zeggen dat uitsluitend nog weerstand wordt geboden door 'buitenlandse strijders'. Coalitietroepen zoeken, met wisselend resultaat, samenwerking met lokale leiders en politie om de openbare orde te herstellen.

In de Zuid-Iraakse stad Nasseriya is vandaag een aantal Iraakse politieke groeperingen bijeengekomen om te praten over het opzetten van een interim-bestuur voor Irak. Volgens berichten in de Amerikaanse pers willen de VS Irak in drie zones verdelen, in een noordelijk, centraal en zuidelijk gebied. De drie regionale besturen krijgen een 'kernstaf' van steeds twaalf mensen toegewezen, waaraan ook Irakezen deelnemen die tot dusver in het Westen verbleven. Een belangrijke sji'ietische groepering, de Opperste Raad voor de Islamitische Revolutie in Irak (SCIRI), heeft aangekondigd de bijeenkomst te boycotten. Enkele duizenden mensen protesteerden in Nasseriya al voor aanvang van de vergadering. Deelnemers aan de door sji'ietische leiders georganiseerde mars scandeerden leuzen tegen de VS en Saddam, en vóór de islam.

In de Noord-Iraakse stad Kirkuk lopen de spanningen tussen de verschillende bevolkingsgroepen op. Een mensenrechtenorganisatie meldt dat 2.000 personen van Arabische afkomst door Koerden uit hun huizen zijn gezet. Veel Koerden hebben in de jaren tachtig en negentig tijdens Arabiseringcampagnes door het regime van Saddam Hussein hun huizen verloren en eisen die nu weer terug.

Leiders van de Noord-Iraakse Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) hebben met diverse uitspraken geprobeerd rust te brengen in een gespannen situatie. Zij hebben zich uitgesproken voor een multi-etnisch Irak en tegen etnische zuiveringen.

Bij een schietincident zijn twee Turkmenen, onder wie een kind, om het leven gekomen. Lokale Turkmenen hebben hier woedend op gereageerd en grepen deze gebeurtenis aan om de komst van het Turkse leger te eisen om de orde te herstellen. Turkmenen vormen een kleine minderheid in Irak en hebben sterke culturele en linguïstische banden met Turkije. De VS hebben Turkije toegezegd dat zij de situatie in Noord-Irak en vooral Kirkuk in de hand zullen houden en geen afscheiding van het gebied door Koerdische groepen zullen toestaan.

Dagrapport Irak, 15 april 2003

2. Terrorisme

Heden geen relevante ontwikkelingen

3. Nationale ontwikkelingen

3.1 Linkse activisten, antimilitaristen, vredesactivisten

Gisteren heeft de 'Actiegroep Onkruit' opgeroepen om nieuwe blokkade-acties te gaan uitvoeren. In hoeverre deze oproep navolging vindt is mede afhankelijk van het verloop vandaag van de voorgeleiding van de zeven Onkruit-activisten die bij Sevenum zijn aangehouden.

Op _____ staat een verkapte oproep tot hernieuwde acties tegen ABN-AMRO. Verwezen wordt naar twee artikelen in Britse kranten waarin de Britse luchtmacht toegeeft vijftig BL755-clusterbommen te hebben afgeworpen boven Irak. Frank Slijper van de 'campagne tegen wapenhandel' wijst er nog eens fijntjes op dat ABN-AMRO mede-eigenaar is van Insys Group, die clusterbommen bouwt en onderhoudt. De bank heeft derhalve bloed aan zijn handen, aldus Slijper.

Datum
16 april 2003

Ons kenmerk
1990030/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak nr. 35

Hierbij ontvangt u "Brandpunt Irak", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van woensdag 16 april 2003.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

Bijlage 1 Brandpunt Irak 35, 16 april 2003

Wapenvondst in Iraakse ambassade Madrid

Een medewerker van de Iraakse ambassade in Madrid heeft de Spaanse politie gewezen op de aanwezigheid van een hoeveelheid wapens in de Iraakse ambassade. Bij doorzoeking van het ambassadegebouw trof de politie 21 wapens en 800 stuks munitie aan. De wapens zijn mogelijk onder diplomatiek cover het land binnengesmokkeld. In reactie op de wapenvondst heeft Spanje zeven Iraakse diplomaten uitgewezen. Twee andere ambassademedewerkers mogen op hun post blijven, onder wie de aangever van de informatie over de wapens. Hij wordt momenteel nog verhoord.

Bijlage 2 Verzendlijst Brandpunt Irak bij briefnr. 1990030/01

Ex.nummer	Ministerie	Functie
1		De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
2		De Minister van Verkeer en Waterstaat
3		De Minister van Justitie
4		De Minister van Buitenlandse Zaken
5		De Minister van Defensie
6	Ministerie van Algemene Zaken	Secretaris-generaal en Coördinator CVIN
7	Ministerie van Algemene Zaken	De Piv. Coördinator CVIN
8	Ministerie van Algemene Zaken	De Secretaris CVIN
9	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Directeur-generaal Politieke Zaken
10	Ministerie van Justitie	Directeur-generaal Rechtshandhaving
11	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid
12	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Project Directeur-generaal Beveiliging en Crisisbeheersing
13 Lotus Notes	Ministerie van Defensie	Directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

<Rubricering>

Datum
16 april 2003

Ons kenmerk
1990188/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Bied
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak dagrapport nr. 34

Hierbij ontvangt u "Irak Dagrapport", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van woensdag 16 april 2003.

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

<Rubricering>

Dagrapport Irak, 16 april 2003

Dagrapport AIVD inzake aanval op Irak Nummer 34 (16 april 2003)

1. Internationale context

1.1 Ontwikkelingen van de laatste 24 uur

In Noord-Irak is sprake van spanningen tussen Amerikaanse troepen en de lokale bevolking. Zoals gisteren gemeld zijn er ook problemen tussen bevolkingsgroepen onderling, getuige aanhoudende berichten dat Arabische inwoners van Kirkuk uit hun huizen worden verdreven door Koerden. Op dinsdag hebben Amerikaanse eenheden in de stad Mosul het vuur geopend op een groep personen die zich zou hebben verzet tegen inname van een overheidsgebouw. Dit wijst erop dat Amerikaanse troepen grote moeite ondervinden Mosul onder controle te krijgen, waar nog steeds veel aanhangers van Saddam verblijven.

Amerikaanse militairen hebben een menigte ongewapende demonstranten beschoten toen zij protesteerden tegen een pro-Amerikaanse toespraak van een voormalig aanhanger van het Iraakse regime. Het incident zou ongeveer tien mensen het leven hebben gekost.

Met een bijeenkomst van stamhoofden, religieuze leiders en tientallen vertegenwoordigers van Iraakse oppositiegroepen bij de stad Nasseriya begon dinsdag een reeks besprekingen over de toekomst van Irak. De door de Amerikanen georganiseerde bijeenkomst moet onder meer leiden tot de vorming van een nieuw Iraaks bestuur. De aanwezige afgevaardigden hebben na afloop van de besprekingen een verklaring uitgebracht, met daarin de uitgangspunten voor volgende gesprekken. Irak moet op basis van een nationale volksraadpleging een democratisch federaal systeem krijgen. Daarnaast willen de Irakezen dat een toekomstige regering niet ingericht is naar etnische achtergrond. De verklaring kon echter niet verhullen dat er tussen Irakezen grote verdeeldheid heerst, vooral tussen sjiïeten en andere groepen.

Gisteren is bekend geworden dat de Amerikanen in Irak de Palestijnse terrorist Abu Abbas hebben gearresteerd. Hij was het brein achter de kaping van het cruiseschip 'Achille Lauro' in 1985, waarbij een gehandicapte Amerikaan werd vermoord. Italië heeft om de uitlevering van Abu Abbas gevraagd, waar hij wegens zijn aandeel in de kaping bij verstek is veroordeeld tot meervoudige levenslange gevangenisstraf. De aanhouding van Abu Abbas kan dan ook als een belangrijke – zij het vooral symbolische – overwinning worden gezien in de Amerikaanse strijd tegen het internationale terrorisme.

Volgens een ANP-bericht verschijnt vandaag in het Iraakse weekblad Hawlati een gelukwens van het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV). De organisatie wenst het volk van Irak in de advertentie alle geluk en voorspoed toe: "nu het bevrijd is van de dictatuur van het regime van Saddam Hussein". Hawlati is een blad dat twee jaar geleden is opgericht in Suleymaniah, de hoofdstad van het deel van Noord-Irak dat door de Patriotische Unie van Koerdistan (PUK) wordt gedomineerd. Hawlati staat bekend als een redelijk onafhankelijk blad en heeft zich kritisch getoond over de lokale machthebbers.

Dagrapport Irak, 16 april 2003

2. Terrorisme

Heden geen relevante ontwikkelingen

3. Nationale ontwikkelingen

3.1 Linkse activisten, antimilitaristen, vredesactivisten

Afgelopen weekend zijn zeven 'Onkruit'-activisten aangehouden bij Sevenum en gisteren zijn zij voorgeleid. Voor vijf van hen heeft dit geresulteerd in een verlenging van hun voorlopige hechtenis met zes dagen. De hechtenis van de overige twee is met tenminste tien dagen verlengd. Een woordvoerder van 'Onkruit' roept op steun te betuigen aan de vastzittende activisten en vraagt om toch vooral door te gaan met het hinderen van de transporten.

Datum
17 april 2003

Ons kenmerk
1990666/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Exemplaar nummer

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak nr. 36

Hierbij ontvangt u "Brandpunt Irak", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van donderdag 17 april 2003.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

Bijlage 1 Brandpunt Irak 36, 17 april 2003

Aanhouding Muhammad Zaydan, alias Abu Abbas

Zoals de afgelopen dagen uitgebreid in de media gemeld, hebben de Verenigde Staten deze week Muhammad Zaydan, alias Abu Abbas, in Irak aangehouden, het brein achter de kaping van de 'Achille Lauro' in 1985. Hij was ook betrokken bij de kaping van een KLM-passagiersvliegtuig in 1976. Abu Abbas is de leider van het Palestine Liberation Front (PLF). Begin jaren '90 heeft hij het gebruik van geweld afgezworen. Sinds 1996 heeft hij met toestemming van Israël verschillende keren de Palestijnse Gebieden bezocht.

Antimilitaristische actiebereidheid

Nu de Amerikaanse wapentransporten naar de Golf bijna zijn afgerond maken antimilitaristische activisten zich op voor een nieuwe krachtsinspanning. De actiebereidheid wordt nog eens extra gestimuleerd door twee recente ontwikkelingen.

In de eerste plaats is daar het verlengen van het voorarrest van de onlangs in Sevenum opgepakte actievoerders. In het antimilitaristische milieu wordt dit opgevat als een poging om het verzet tegen de transporten te breken en de actievoerders met opzet zo lang vast te houden als de transporten nog plaatsvinden.

Daarnaast kan de activistische stemming beïnvloed worden door het voor vanavond geplande televisieoptreden van antimilitaristisch activiste Barbara Smedema in het RTL4-programma Barend & Van Dorp. Zij was op 9 februari jongstleden opgepakt voor het vernielen van communicatieschotels op de luchtmachtbasis Volkel. Haar uitspraken kunnen de actiebereidheid onder antimilitaristische activisten mogelijk ook vergroten.

Bijlage 2 Verzendlijst Brandpunt Irak bij briefnr. 1990666/01

Ex.nummer	Ministerie	Functie
1		De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
2		De Minister van Verkeer en Waterstaat
3		De Minister van Justitie
4		De Minister van Buitenlandse Zaken
5		De Minister van Defensie
6	Ministerie van Algemene Zaken	Secretaris-generaal en Coördinator CVIN
7	Ministerie van Algemene Zaken	De Plv. Coördinator CVIN
8	Ministerie van Algemene Zaken	De Secretaris CVIN
9	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Directeur-generaal Politieke Zaken
10	Ministerie van Justitie	Directeur-generaal Rechtshandhaving
11	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid
12	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Project Directeur-generaal Beveiliging en Crisisbeheersing
13 Lotus Notes	Ministerie van Defensie	Directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

<Rubricering>

Datum
17 april 2003

Ons kenmerk
1990744/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak dagrapport nr. 35

Hierbij ontvangt u "Irak Dagrapport", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van donderdag 17 april 2003.

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

<Rubricering>

Dagrapport Irak, 17 april 2003

Dagrapport AIVD inzake aanval op Irak Nummer 35 (17 april 2003)

1. Internationale context

1.1 Ontwikkelingen van de laatste 24 uur

De Amerikaanse president Bush wil dat de Verenigde Naties de jarenlang durende economische sancties tegen Irak opheffen. Nu Irak is ontdaan van het regime van Saddam Hussein is de tijd aangebroken om een einde te maken aan twaalf jaar durende sancties die door de VN waren opgelegd. De VS willen zo snel mogelijk het sanctieregime beëindigen zodat voedsel, medicijnen en andere hulpgoederen sneller het land in kunnen en zodoende de situatie in Irak normaliseert. De leden van de Veiligheidsraad die zich sterk tegen de door Amerika geleide interventie hebben verzet, Frankrijk en Rusland, kunnen een snelle opheffing van de sancties echter als een indirecte goedkeuring van de oorlog beschouwen. Eerder deze week heeft de VN al duidelijk gemaakt dat de sancties, die immers gekoppeld zijn aan de resultaten van de ontwapening van Irak door de VN-wapeninspecties, pas kunnen worden opgeheven als de inspecties zijn afgerond.

Inmiddels heeft de opperbevelhebber van de door de VS geleide coalitietroepen in Irak, Tommy Franks, polshoogte in Bagdad genomen, als een duidelijk signaal dat de situatie zich verder normaliseert. Verder is Ahmed Chalabi, leider van het door het Pentagon gesteunde Iraakse Nationaal Congres (INC), ook in Bagdad gearriveerd om kwartier te maken. Hij kwam vanuit de zuid-Iraakse stad Nasseriya, waar dinsdag een groot aantal leiders van Iraakse partijen bijeen waren om te praten over de toekomst van Irak.

In een vraaggesprek met de Franse krant Le Monde heeft de geestelijk leider van de Opperste Raad voor de Islamitische Revolutie in Irak (SCIRI), Mohammad Baqr al Hakim, gezegd dat de situatie in Irak kan ontaarden in een burgeroorlog. Deze leider van deze belangrijke sji'ietische Iraakse organisatie zei dat veel zou afhangen van de wijze waarop de Verenigde Staten zich zullen opstellen bij de wederopbouw van het na-oorlogse Irak. Hij eiste dat alle buitenlandse troepen Irak snel verlaten en sprak zich uit tegen het opleggen van een naoorlogs bestuur aan Irak door buitenlandse mogendheden. Om deze redenen had zijn beweging al de door de VS georganiseerde bijeenkomst op dinsdag van Iraakse politieke leiders geboycot. Abdul Aziz al Hakim, de broer van Mohammad Baqr al Hakim die wordt gezien als de politieke leider van de organisatie is inmiddels vanuit Iran naar Irak teruggekeerd.

Amerikaanse vliegtuigen hebben de afgelopen dagen in het noordelijke deel van Irak zware bombardementen uitgevoerd op militaire kampen van de Iraanse oppositiebeweging Mujahedin-e Khalq (MKO). Daarbij zijn naar verluidt diverse slachtoffers gevallen. De VS willen de MKO, die jarenlang gebruik kon maken van het grondgebied van Irak als uitvalsbasis, als militaire macht uitschakelen zodat zij geen bedreiging meer kunnen vormen voor coalitietroepen en de lokale bevolking. Momenteel zouden er onderhandelingen gaande zijn tussen de Amerikaanse legerleiding en de MKO over een volledige overgave van de MKO-troepen.

Dagrapport Irak, 17 april 2003

2. Terrorisme

2.1 Aanhouding Muhammad Zaydan, alias Abu Abbas

Zoals de afgelopen dagen uitgebreid in de media gemeld, hebben de Verenigde Staten deze week Muhammad Zaydan, alias Abu Abbas, in Irak aangehouden, het brein achter de kaping van de 'Achille Lauro' in 1985. Hij was ook betrokken bij de kaping van een KLM-passagiersvliegtuig in 1976. Abu Abbas is de leider van het Palestine Liberation Front (PLF). Begin jaren '90 heeft hij het gebruik van geweld afgezworen. Sinds 1996 heeft hij met toestemming van Israël verschillende keren de Palestijnse Gebieden bezocht. De Verenigde Staten hebben zich vooral vanwege de moord op Klinghoffer sterk ingespannen om de verblijfplaats van Abu Abbas te achterhalen.

3. Nationale ontwikkelingen

3.1 Linkse activisten, antimilitaristen, vredesactivisten

Nu de Amerikaanse wapentransporten naar de Golf bijna zijn afgerond maken antimilitaristische activisten zich op voor een nieuwe krachtsinspanning. De actiebereidheid wordt nog eens extra gestimuleerd door twee recente ontwikkelingen.

In de eerste plaats is daar het verlengen van het voorarrest van de onlangs in Sevenum opgepakte actievoerders. In het antimilitaristische milieu wordt dit opgevat als een poging om het verzet tegen de transporten te breken en de actievoerders met opzet zo lang vast te houden als de transporten nog plaatsvinden.

Daarnaast kan de activistische stemming beïnvloed worden door het voor vanavond geplande televisieoptreden van antimilitaristisch activiste Barbara Smedema in het RTL4-programma Barend & Van Dorp. Zij was op 9 februari jongstleden opgepakt voor het vernielen van communicatieschotels op de luchtmachtbasis Volkel. Haar uitspraken kunnen de actiebereidheid onder antimilitaristische activisten mogelijk ook vergroten.

Dagrapport Irak, 17 april 2003

3.2 MKO-activiteiten in Nederland

De Iraanse ambassade in Den Haag heeft haar bezorgdheid geuit over te verwachten activiteiten van de MKO. Volgens woordvoerders van de Iraanse ambassade is de MKO daarnaast voornemens om mogelijk op korte termijn Iraanse ambassades in verscheidene Europese landen aan te vallen. In dat kader is het vermeldenswaardig dat op 15 maart jongstleden bij de Iraanse ambassade in Den Haag 21 ruiten zijn ingegooid door een man die er door de ambassade van verdacht wordt gelieerd te zijn aan de MKO. De dader heeft echter verklaard geen banden met die organisatie te hebben en te hebben gehandeld vanuit een persoonlijk motief.

Voor aanstaande zaterdag heeft de MKO demonstraties aangekondigd in diverse Europese steden, waaronder Den Haag. De ongerustheid bij de MKO is voorstelbaar gezien het toenemend aantal berichten over de vernietiging van militaire bases van de organisatie in Irak.

Datum
18 april 2003

Ons kenmerk
1891319/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Exemplaar nummer

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak nr. 37

Hierbij ontvangt u "Brandpunt Irak", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van vrijdag 18 april 2003.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

Bijlage 1 Brandpunt Irak 37, 18 april 2003

Persberichten over duiklessen van jihaddisten

Gisteren is voor de Rotterdamse rechtbank het voorarrest van twaalf personen behandeld die onder meer worden verdacht van betrokkenheid bij het rekruteren en trainen van islamistische jihadstrijders. In de rechtzaak heeft het Openbaar Ministerie informatie naar voren gebracht waaruit blijkt dat verschillende verdachten duikcursussen hebben gevolgd. Hedenochtend hebben verschillende media aandacht aan deze informatie besteed en daarbij gemeld dat 150 moslims die met islamistisch terrorisme in verband gebracht kunnen worden in Nederland een duikcursus hebben gevolgd.

Bijlage 2 Verzendlijst Brandpunt Irak bij briefnr. 1991319/01

Ex.nummer	Ministerie	Functie
1		De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
2		De Minister van Verkeer en Waterstaat
3		De Minister van Justitie
4		De Minister van Buitenlandse Zaken
5		De Minister van Defensie
6	Ministerie van Algemene Zaken	Secretaris-generaal en Coördinator CVIN
7	Ministerie van Algemene Zaken	De Plv. Coördinator CVIN
8	Ministerie van Algemene Zaken	De Secretaris CVIN
9	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Directeur-generaal Politieke Zaken
10	Ministerie van Justitie	Directeur-generaal Rechtshandhaving
11	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid
12	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Project Directeur-generaal Beveiliging en Crisisbeheersing
13 Lotus Notes	Ministerie van Defensie	Directeur van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
18 april 2003

Ons kenmerk
1991443/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus

Uw kenmerk

Bled
1 van 1

Aantal bijlagen
Een

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak dagrapport nr. 36

Hierbij ontvangt u "Irak Dagrapport", de dagelijkse rapportage van de AIVD inzake de crisis rondom Irak, van vrijdag 18 april 2003.

DE DIRECTEUR STAATSVEILIGHEID,

mr C.A.W. van Raalten

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Dagrapport Irak, 18 april 2003

Dagrapport AIVD inzake aanval op Irak Nummer 36 (18 april 2003)

1. Internationale context

1.1 Ontwikkelingen van de laatste 24 uur

In de VN Veiligheidsraad wordt vandaag gedebatteerd over het Amerikaanse voorstel de sancties tegen Irak snel op te heffen. Amerika wil de sancties beëindigen omdat het regime van Saddam Hussein is verdreven en Irak snel toegang moet krijgen tot humanitaire goederen. Onder het VN-sanctieregime mag Irak alleen voedsel en medicijnen importeren in het kader van het 'olie voor voedsel' programma. Een aantal Veiligheidsraadleden als Frankrijk en Rusland wil het sanctieregime niet onmiddellijk opheffen. Deze landen vinden dat eerst aan de voorwaarden voor opheffing moet worden voldaan, te weten de volledige ontwapening van Irak. De Russische minister van Buitenlandse Zaken heeft gezegd dat de VN-wapeninspecteurs naar Irak moeten terugkeren om dit vast te stellen. De Europese Unie heeft zich intussen uitgesproken voor een centrale rol van de VN bij de politieke en economische wederopbouw van Irak. In Irak zijn nog steeds grote problemen met de voedsel-, water- en electriciteitsvoorziening, vooral in de grote steden. Er is kritiek op de snelheid waarmee de Amerikaanse bezettingstroepen deze zaken proberen te herstellen. Ook is er veel kritiek op het gebrek aan optreden door Amerikaanse eenheden tegen plundersaars die de afgelopen week in Bagdad het Iraakse culturele erfgoed uit musea roofden.

Amerikaanse troepen hebben opnieuw topfiguren uit de kring rond Saddam Hussein opgepakt. Het gaat om Barzan Ibrahim al Tikriti, één van de drie halfbroers van Saddam Hussein. Barzan is hoofd geweest van de inlichtingendienst en heeft jarenlang in Genève gefungeerd als de Iraakse vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties. Naar verluidt was dit een dekmantel om voor het Iraakse regime geld, dat was verdiend uit oliesmokkel, weg te sluisen naar Zwitserse bankrekeningen. Eerder was een tweede halfbroer van Saddam, Watban, in handen gekomen van de Amerikanen. Koerdische strijders hebben een hoge regimelid, Samir Abdulaziz al Najm, opgepakt en aan de VS overgedragen. Hij vervulde een hoge functie in de Iraakse Ba'th partij en was begin dit jaar door Saddam benoemd tot waarnemend minister van Olie. Er wordt nog steeds volop gespeculeerd over het lot van Saddam zelf, variërend van berichten dat hij zou zijn omgekomen tot geruchten dat hij naar het buitenland zou zijn ontkomen. Op diverse plaatsen in Irak worden nu bewijzen ontdekt van de misdaden die zijn begaan door het Iraakse regime. In Kirkuk is nabij een wooncomplex van Ali Hassan al Majid, de beruchte neef van Saddam Hussein onder Koerden bekend als 'Ali Chemicali', een massagraf ontdekt met vermoedelijk de resten van duizenden slachtoffers.

Dagrapport Irak, 18 april 2003

2. Terrorisme

2.1 Duiklessen radicale moslims

Gisteren is voor de Rotterdamse rechtbank het voorarrest van twaalf personen behandeld die onder meer worden verdacht van betrokkenheid bij het rekruteren en trainen van islamistische jihadstrijders. In de rechtzaak heeft het Openbaar Ministerie informatie naar voren gebracht waaruit blijkt dat verschillende verdachten duikcursussen hebben gevolgd. Hedenochtend hebben verschillende media aandacht aan deze informatie besteed en daarbij gemeld dat 150 moslims die met radicaal-islamitisch netwerken in verband gebracht kunnen worden in Nederland een duikcursus hebben gevolgd.

3. Nationale ontwikkelingen

3.1 Demonstratie MKO

Na de Amerikaanse bombardementen op MKO-kampen in Irak heeft generaal Brooks gemeld binnen enkele dagen tot een staakt het vuren te komen. Dit houdt in een capitulatie van het National Liberation Army (NLA), de militaire tak van de MKO. De kampen in Irak werden door het regime van Saddam Hussein financieel en materieel gesteund. Nu deze steun is weggefallen zal men elders onderdak moeten zien te vinden. Kaderleden verlaten Irak en trachten in Europa asiel te verkrijgen.

Een inschatting van de toekomst van de MKO is vooralsnog niet te geven. Aanhangers zullen naar verwachting met verhoogde intensiteit trachten aandacht voor hun zaak te krijgen. Met het verlies van de politieke en militaire steunpunten in Irak, bestaat de kans dat de organisatie het centrum van haar activiteiten naar Europa verlegt. Veel van de MKO-leiders verblijven nu al in Europa, met name in Frankrijk.

Op zaterdag 19 april vinden wereldwijd demonstraties van de MKO plaats. Aanhangers worden onder druk gezet om de demonstraties bij te wonen. In Den Haag verwacht de organisatie maximaal 3000 demonstranten. De inschatting van de AIVD is dat er tussen de 500 en 1000 personen aanwezig zullen zijn en de demonstratie een vreedzaam karakter zal kennen.

Dagrapport Irak, 18 april 2003

3.2 Linkse activisten, antimilitaristen, vredesactivisten

De huidige gemoedsgesteldheid van de tegenstanders van de oorlog in Irak kan als ambivalent worden omschreven. Enerzijds wil een kleine minderheid nog steeds acties ondernemen tegen de wapentransporten, anderzijds kan zeker worden gesteld dat de overgrote meerderheid zich heeft neergelegd bij de situatie van het moment.

De meer ludieke en van meet af aan als vreedzaam te typeren activiteiten lijken reeds lang over het hoogtepunt heen. Op was vandaag te lezen dat de door de SP, voor vandaag 16.00 uur, georganiseerde "symbolische bestorming" (met tomaten) van het Amerikaanse consulaat in Amsterdam 'vanwege onverwachte organisatorische problemen' niet doorgaat. Daarnaast heeft de organisatie van de Paasmars in Den Haag op 21 april het verwachte aantal deelnemers (duizend) zelf al teruggebracht tot circa vijfhonderd.

Een terugkeer van grootschalige manifestaties is waarschijnlijk pas weer te verwachten wanneer de huidige oorlog (elders) een vervolg krijgt. De bewegingen van de coalitie, maar met name die van de VS, worden argwanend gevolgd.

Er is wel een actieaanjagend item, namelijk dat van de met name aan Amerikaanse ondernemingen uitbestede hulp aan de wederopbouw van Irak. Het ligt in de lijn der verwachting dat dit item in de (nabije) toekomst zal worden opgepakt door bijvoorbeeld antiglobalisten. Zij beschouwen dit mogelijk als een economische voortzetting van het door hen verfoeide Amerikaanse militaire imperialisme.

Het volgende ijkpunt voor een eventuele opleving van activiteiten is 1 mei, de wereldwijde strijddag voor sociale rechtvaardigheid, vrede en internationale solidariteit. Voorlopig staan in Nederland drie naar verwachting manifestaties gepland, die deels in het teken zullen staan van de Irakproblematiek. In Rotterdam vertrekt om 18.30 uur een protesttocht vanaf het Stadhuis; in Tilburg is om 19.00 uur een demonstratie vanaf de Heuvel en in Maastricht organiseert het Maastrichts Platform tegen de Nieuwe Oorlog een 1-meifeest in de Platte Zool om 20.00 uur.

Datum
22 april 2003

Ons kenmerk
1992308/01

Onderdeel
Directie Stuurveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus
T (070) 320 44 00
F (070) 320 07 33

Uw kenmerk

Bied
1 van 1

Aantal bijlagen
Geen

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Irak dagrapport

Sinds eind februari 2003 heeft de AIVD u met het dagelijks verschijnende Dagrapport Irak op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen betreffende de aanval op Irak en de reacties daarop in Nederland. Aanleiding tot deze rapportage was de algemene verwachting dat een aanval op Irak repercussies zou kunnen hebben op de Nederlandse veiligheidssituatie.

Inmiddels is het militaire deel van de interventie afgesloten. Daarnaast kan worden vastgesteld dat heftige reacties in Nederland tot op heden zijn uitgebleven. De AIVD acht het daarom met ingang van vandaag niet langer noodzakelijk dagelijks te rapporteren over de gebeurtenissen in Irak en de uitwerking daarvan op de Nederlandse samenleving. Voortaan zult u weer via de gebruikelijke kanalen worden geïnformeerd over relevante ontwikkelingen ten aanzien van de Nederlandse veiligheidssituatie in relatie tot de gebeurtenissen in het Irak van na Saddam Hussein.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

Algemene Inlichtingen
en Veiligheidsdienst

Datum
22 april 2003

Ons kenmerk
1992310/01

Onderdeel
Directie Staatsveiligheid

Inlichtingen
Exploitatiecentrum Focus
T (070) 320 44 00
F (070) 320 07 33

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen
Geen

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Brandpunt Irak

Sinds eind februari 2003 heeft de AIVD u met het dagelijks verschijnende Brandpunt Irak op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen betreffende de aanval op Irak en de reacties daarop in Nederland. Aanleiding tot deze rapportage was de algemene verwachting dat een aanval op Irak repercussies zou kunnen hebben op de Nederlandse veiligheidssituatie.

Inmiddels is het militaire deel van de interventie afgesloten. Daarnaast kan worden vastgesteld dat heftige reacties in Nederland tot op heden zijn uitgebleven. De AIVD acht het daarom met ingang van vandaag niet langer noodzakelijk dagelijks te rapporteren over de gebeurtenissen in Irak en de uitwerking daarvan op de Nederlandse samenleving. Voortaan zult u weer via de gebruikelijke kanalen worden geïnformeerd over relevante ontwikkelingen ten aanzien van de Nederlandse veiligheidssituatie in relatie tot de gebeurtenissen in het Irak van na Saddam Hussein. Daarnaast zal in het kader van de inlichtingentaak van de AIVD bijzondere aandacht worden besteed aan de situatie in Irak en de regio.

HET HOOFD VAN DE ALGEMENE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENST,

S.J. van Hulst

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum
22 april 2003

Ons kenmerk
1994106/01

Blad

Aantal bijlagen

Aan : HAIVD

Van : D4

Betreft : De Amerikaanse beschuldigingen tegen Syrië

1. Samenvatting nota

Deze nota heeft tot doel u te informeren over de achtergronden van de beschuldigingen die de Amerikaanse regering de afgelopen weken heeft geuit aan het adres van Syrië.

Datum
22 april 2003

Ops kenmerk
1994106/01

Blad

2. Algemene situatieschets van het Syrische regime

Zowel president Bush als de Amerikaanse minister van Defensie Donald Rumsfeld hebben zich de afgelopen weken in waarschuwendende bewoordingen uitgelaten over het gedrag van het regime in Damascus. Syrië wordt ervan beschuldigd te werken aan de productie van massavernietigingswapens, in het bijzonder chemische wapens. De Amerikaanse regering heeft -zij het niet openlijk- de aantijging geuit dat Syrië het regime van Saddam Hussein de gelegenheid heeft geboden zijn massavernietigingswapens voor de oorlog naar Syrië over te brengen, om die wapens buiten het zicht van de internationale gemeenschap te houden. Vooraanstaande vertegenwoordigers van het bewind van Saddam Hussein zouden gastvrijheid genieten in Syrië. Bovendien zou Syrië anti-Amerikaanse strijders uit verschillende islamitische landen geen strobreed in de weg leggen bij hun pogingen naar Irak te reizen en zelfs nachtzichtapparatuur leveren aan de Iraakse strijdkrachten. Washington beschuldigt Damascus al jaren van steunverlening aan terroristische organisaties als Hamas, Hizballah en de Islamitische Jihad.

Datum
22 april 2003

Ons kenmerk
1994106/01

Blad

3. Syrische betrokkenheid bij het onderbrengen van Iraakse massavernietigingswapens en de ontwikkeling van eigen massavernietigingswapens

Verschillende Amerikaanse regeringsfunctionarissen hebben Syrië ervan beschuldigd wapens te hebben geleverd (o.a. nachtkijkers) aan het regime van Saddam Hussein, alsook Iraakse MVW-voorraden opgeslagen te hebben. Dit zou verklaren waarom tot op heden geen chemische of biologische wapens in Irak zijn

Datum
22 april 2003

Ons kenmerk
1994106/01

Blad

aangetroffen.

Naast de beschuldigingen over opslag van Iraakse voorraden wordt ook het Syrische bezit van eigen voorraden aan massavernietigingswapens door de VS aan de kaak gesteld, met in het bijzonder de chemische wapenvoorraden. De afgelopen twaalf tot vijftien maanden zouden nog tests met chemische wapens hebben plaatsgevonden.

Als tegenzet heeft Syrië verklaard dat zij in VN-verband zal streven naar een Midden-Oosten dat zich heeft ontdaan van alle massavernietigingswapens. Op deze wijze probeert Syrië het bezit van massavernietigingswapens van Israël aan de kaak te stellen. Dit initiatief is inmiddels overgenomen door de Arabische Liga en is bedoeld om Syrië internationale ademruimte te geven.

- 4. Syrië als anti-Amerikaanse uitvalsbasis voor Irakezen en Syrië als toevluchtsoord voor leden van het regime van Saddam Hussein**

Datum
22 april 2003

Ons kenmerk
1994106/01

Blad

De Verenigde Staten heeft de beschuldiging geuit dat Syrië onderdak zou bieden aan diverse gevluchte Iraakse regimeleiders. Hiermee wordt onder meer verwezen naar Saba'awi Ibrahim al Tikriti, de halfbroer van Saddam, en Farouk Hijazi, voormalig hoofd van de inlichtingendienst en voormalig ambassadeur in Tunesië. Hijazi wordt door de VS ervan beschuldigd het brein te zijn achter een complot om de George Bush senior te vermoorden tijdens een bezoek aan Koeweit in 1993. Dit weekeinde zou Syrië de schoonzoon van Saddam Hussein, Jamal Mustafa Sultan al Tikriti, naar Irak hebben uitgezet, waarna hij in handen viel van de Verenigde Staten. De Syrische autoriteiten hebben inmiddels gesteld dat zij de Iraaks-Syrische grens volledig hebben afgesloten voor alle verkeer.

5. Syrië als transitland voor jihaddisten naar Irak

Vrij snel na het begin van de aanval van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk op Irak verschenen in de internationale media berichten over radicale moslims die via Syrië naar Irak zouden reizen om aldaar deel te nemen aan de strijd tegen de Westerse troepen. In de daarop volgende weken meldde diverse media dat sinds het begin van de oorlog duizenden islamistische strijders naar Irak zijn afgereisd.

De wens van radicale moslims om in Irak te gaan strijden tegen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk is niet ingegeven door sympathie voor het regime van Saddam Hussein. Zo heeft Usama Bin Laden zich negatief over zijn regime uitgelaten. Deze islamistische strijders vertrekken naar Irak om de Irakese islamitische bevolking te beschermen tegen de grootste vijand van de islam: de Verenigde Staten.

06.05 - 2003
SPC

Nr. 1994011/01

Actuele zaken in relatie tot Irak, onderwerpsgewijs

CT-dreiging algemeen

De afgelopen week is in de pers uitgebreid bericht over het aantal van 100 tot 200 personen, genoemd in een brief van de AIVD aan de Tweede Kamer, die in verband gebracht kunnen worden met islamistisch terroristische netwerken. Volledigheidshalve zij gesteld dat dit geschatte aantal gebaseerd is op het onderzoek van de AIVD naar islamistisch terrorisme.

Tevens is de afgelopen week in de pers uitgebreid bericht over 150 moslims die in Nederland een duikcursus hebben gevolgd. Onder meer in het Brandpunt Irak (d.d. 18 april 2003) heeft de AIVD een toelichting op deze informatie verschaft.

Minderheden in Nederland

Turken/Koerden

Tijdens de oorlog is enige tijd sprake geweest van oplopende spanningen onder de Irakese Koerden als gevolg van een dreigende Turkse interventie in Noord-Irak, maar Amerikaanse diplomatie en Turkse terughoudendheid hebben een gewapend treffen met de Koerden kunnen voorkomen. De situatie in Noord Irak is nog allesbehalve stabiel.

Nu Turkije door Washington gevraagd is troepen te leveren voor een vredesmacht in Irak lijkt een Turkse militaire inzet in Irak dichterbij te komen. De Turkse regering houdt het verzoek vooralsnog in beraad. Mocht Ankara positief besluiten en de troepen in het noorden van Irak

worden ingezet, dan zou dat door de (Turks- en Irakees-) Koerdische gemeenschap beschouwd worden als een militaire interventie, waardoor de dreiging van 'collectief verzet' geëffectueerd kan worden. Dit verzet kan vele vormen aannemen, waardoor spanningen in de Turkse en Turks-Koerdische gemeenschap in Nederland kunnen ontstaan.

Irakezen, verdeeldheid maar geringe onderlinge spanning in Nederland

In diverse risicoanalyses (o.a. maart en september 2002) werd door de AIVD de verwachting uitgesproken dat een oorlog in Irak niet zou leiden tot grootschalige onrust binnen de Irakese gemeenschap in Nederland. Alleen een langdurige oorlog waarin veel burgerslachtoffers zouden vallen, zou de stemming in Nederland kunnen laten omslaan. Dat is niet gebeurd. Steunbetuigingen aan het adres van Saddam Hussein werden niet verwacht en hebben zich ook niet voorgedaan. De val van het regime is door de Irakezen in Nederland met groot enthousiasme begroet. Een aantal in Nederland verblijvende Irakezen die actief betrokken waren bij de Irakese oppositie zijn vrijwel direct na de val van het regime naar Irak afgereisd.

Net als in Irak bestaan ook onder de Irakezen in Nederland verschillende opvattingen over de periode na de oorlog. Sommigen willen dat de geallieerden zo snel mogelijk uit Irak vertrekken en de macht overdragen aan de Irakezen zelf, anderen zien wel een rol voor de VS of de VN om de situatie in Irak te stabiliseren. Met name het feit dat de shi'ietische organisatie SCIRI (Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq) nadrukkelijk afstand neemt van de pogingen om de Irakese oppositie te verenigen teneinde een nieuw bestuur te vormen, is een ontwikkeling die op de korte en middellange termijn de aandacht vraagt. Datzelfde geldt voor de onderlinge verdeeldheid onder de Shi'ieten, die in Irak al heeft geleid tot liquidatie van politieke tegenstanders, en voor de ontwikkelingen in Noord-Irak.

AEL, Mohammed Cheppih

De afgelopen twee weken is er in de media aandacht geweest voor Cheppih als kandidaat-voorzitter van de AEL-NL. Een aantal malen heeft Cheppih uitspraken gedaan, die een maatschappelijke en politieke discussie over (de implicaties van) zijn mogelijke voorzitterschap tot gevolg had. Voorbeelden hiervan zijn zijn uitspraken over homoseksualiteit in het Algemeen Dagblad van 22 april jongstleden. In de Leeuwarder Courant (18-04-03) antwoordt Cheppih op de vraag of zelfmoordacties legitiem zijn "dat de zelfmoordacties in Palestina legitiem kunnen zijn. Het is daar oorlog. Palestijnen worden onderdrukt." Deze uitspraken getuigen van onverdraagzaamheid ter zake.

Een van de reacties op de verschijning en uitspraken van Mohammed Cheppih kwam van de hand van Gerrit Komrij in het NRC van 18 april. In dit artikel stelt Komrij dat Cheppih is ingehuurd door Saoedische extremisten "om als worm te kronkelen in de westerse appel" en dat hij "een loonslaaf van moordenaars en bloedjassen" is. Cheppih's reactie hierop getuigt van grote negatieve emotie en hij onderzoekt de "juridische ruimte" om een aanklacht in te dienen. De kandidaat-voorzitter van de AEL-NL zwengelt door zijn provocatieve uitspraken de maatschappelijke discussie aan. Echter, een negatieve reactie op zijn uitlatingen in de media wordt onmiddellijk gezien als "beledigend en schofferend" en vormt aanleiding om een aanklacht in te dienen. Deze respons geeft een beeld van de onverdraagzaamheid van Mohammed Cheppih.

Datum
3 juni 2003

Ons kenmerk
2011253/01

Blad
1 van 4

Aantal bijlagen

Aan : HAIVD

Van : D4

Betreft : Vestzak situatie Irak juni 2003 (t.b.v. RIV 6 juni 2003)

Inleiding

Deze vestzak heeft tot doel u te informeren over enkele belangrijke aspecten met betrekking tot de (veiligheids)situatie Irak begin juni 2003, ter voorbereiding van de RIV van 6 juni. Paragraaf 1 behandelt de situatie in Irak, paragraaf 2 de houding van Irak omliggende landen en paragraaf 3 geeft enkele vooruitzichten.

1. Situatie in Irak

Ruim anderhalve maand na de val van het regime van Saddam Hussein is duidelijk dat de Amerikaanse en Britse regeringen uitgaan van een langdurige (militaire) aanwezigheid in Irak. Deze aanwezigheid wordt internationaal-rechtelijk gelegitimeerd met Veiligheidsraadresolutie 1483, waarin de VS en het VK worden aangewezen als de 'Autoriteit' die Irak voorlopig zal besturen. De hieronder opgesomde ontwikkeling zijn tenzij anders vermeld grotendeels uit open bronnen gedestilleerd.

Belangrijkste ontwikkelingen i.v.m. de politieke en veiligheidssituatie:

- *Amerikaanse bezettingsautoriteit wijzigt beleid t.a.v. het installeren Iraaks interimbestuur.* De VS heeft de oorspronkelijk tactiek voor de samenstelling van een Iraaks interimbestuur gewijzigd. Aanvankelijk zou een leiderschapscomité, bestaand uit zeven leiders uit diverse politieke/etnische geledingen, belast worden met de voorbereiding van een nationale conferentie gepland voor eind mei/begin juni. Tijdens deze conferentie zou een Iraaks interimbestuur moeten worden gekozen. De VS heeft het roer nu omgegooid. De VS stuurt nu aan op de samenstelling van een breed comité of 'interimbestuur' van ongeveer 30 leden. Dit comité lijkt vooral een adviserende rol te krijgen bij het hervormen en opzetten van Iraakse ministeries en bij het treffen van bestuursmaatregelen. De VS zal Irak dus blijven regeren totdat een volledige machtsoverdracht plaatsheeft.

De reden voor deze wijziging is dat de VS bij de politieke opbouw van Irak niet teveel invloed wil geven aan leiders die jarenlang in ballingschap buiten Irak hebben verbleven. Zo zoekt het hoofd van de Coalitie-autoriteiten, de Amerikaan Paul Bremer, momenteel toenadering tot belangrijke Iraakse stamleiders, die doorslaggevende invloed hebben in de nog sterk tribale Iraakse samenleving. Leiders van Iraakse politieke partijen die bij eerdere onderhandeling betrokken waren, zoals de sjietische SCIRI, hebben al

negatief gereageerd op wat zij zien als een marginalisering van hun politieke rol.

- *De VS proberen milities van de Iraakse politieke partijen te ontwapenen en trekken daarmee het primaat op de militaire macht naar zich toe*
De Amerikaanse gezaghebber Bremer heeft de ontmanteling van alle milities van Iraakse politieke partijen bevolen. Dit geldt ook voor de 700 man tellende "Vrije Iraakse Strijdkrachten" van het pro-Amerikaanse *Iraqi National Congress* (INC) o.l.v. Ahmed Chalabi. Chalabi's militie -nota bene eerst getraind én bewapend door de VS- werd onmiddellijk na bekendmaking van Bremers besluit ontwapend door Amerikaanse manschappen.

Alle andere groepen moeten al hun wapens vóór juli hebben ingeleverd. Alleen voor de peshmerga-legers van de Koerdische partijen in het noorden die nauw samenwerkten met de Amerikaanse strijdkrachten bij de verdrijving van Saddam Hoessein, maakt Bremer een uitzondering. Vooral de ontmanteling van de Badr-brigade, de gewapende tak van de sjietische SCIRI, zou kunnen leiden tot confrontaties met Amerikaanse manschappen. Er zijn ook zeer grote twijfels over de haalbaarheid van deze maatregel.

- *Belangrijkste economische ontwikkelingen*
Veiligheidsraadresolutie 1483 heeft de economische sancties tegen Irak opgeheven en het land kan weer vrij handel drijven op de wereldmarkt. Het olie-voor-voedsel-programma blijft echter wél gehandhaafd tot eind dit jaar, omdat dit voorlopig het beste kanaal is om hulpgoederen aan de Iraakse bevolking te distribueren. Verder komt de olieproductie langzaam weer op gang. De beschadiging van de oliesector als gevolg van de oorlogshandelingen is relatief beperkt gebleken, maar Irak kampt met een verouderde infrastructuur die investeringen nodig heeft. Het door de VS aangestelde hoofd van het ministerie van olie heeft aangekondigd dat de productie en export van olie binnen 3 weken kunnen beginnen

Datum
3 juni 2003

Ops kenmerk
2011253/01

Blad
3 van 4

2. Houding van landen in de regio m.b.t. Irak

3. Vooruitzichten

Voorlopig is in Irak nog sprake van een instabiele veiligheidssituatie en een onzekere politieke situatie. De consequenties hiervan voor de stabiliteit in de

Datum

3 juni 2003

Ons kenmerk

2011253/01

Blad

4 van 4

regio kunnen aanzienlijk zijn, zowel in positieve als in negatieve zin. In positieve zin kunnen de verandering in Irak bijdragen tot een versnelling van het Midden-Oosten vredesproces tussen Israël en de Palestijnen. Door de snelle overwinning in Irak ligt het politieke initiatief in de regio immers sterk aan de kant van de VS, hetgeen speelruimte oplevert om de betrokken partijen tot resultaatgerichte onderhandelingen te bewegen.

Datum
18 juni 2003

Ons kenmerk
2017295/01

Blad

Aantal bijlagen
Drie

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Bijeenkomst commissie IVD op 25 juni 2003

Datum
18 juni 2003

Ons kenmerk
2017295/01

Blad

Massavernietigingswapens Irak

Nu er tot op heden niet of nauwelijks MVW's in Irak zijn gevonden, zou de commissie IVD de vraag kunnen stellen wat de AIVD hier in het verleden over heeft gemeld en in hoeverre de AIVD de Britse en Amerikaanse rapportages hierover heeft onderschreven. Het lid van de Tweede Kamer Koenders (PvdA) heeft de minister van Buitenlandse Zaken inmiddels ook schriftelijke vragen gesteld over de informatie waarop het besluit van het kabinet tot politieke steun voor de actie in Irak was gebaseerd. De vragen en de, mede namens de Minister-President, door de Minister van Buitenlandse Zaken gegeven antwoorden treft u aan als bijlage twee.

Voor het geval deze kwestie in de commissie IVD aan de orde mocht komen is het goed de volgende feiten paraat te hebben. Vaststaat dat Irak de beschikking heeft gehad over chemische wapens, schrikwekkende hoeveelheden bacteriologische

Datum
18 juni 2003

Ons kenmerk
2017295/01

Blad

wapens, alsmede een zorgelijk ver gevorderd programma voor het ontwikkelen van atoomwapens. Een en ander werd vastgesteld door de VN-wapeninspecteurs nadat in 1995 een schoonzoon van Saddam Hussein was overgelopen. Aan de ontmanteling van die wapens en de verificatie van beweerde zelfstandige vernietigingen werd vervolgens door Irak onvoldoende medegewerkt. Nadat de inspecteurs de toegang tot de paleizen van Saddam Hussein werd geweigerd, vertrokken zij eind 1998. Onder militaire druk keerden zij eind 2002 terug teneinde toe te zien op de uitvoering van resolutie 1441 van de VN. Irak bleef echter in gebreke om, zoals de resolutie eist, te bewijzen dat het zijn MVW inmiddels had vernietigd. Zo leverde het onvoldoende informatie en maakte het openhartige interviews met wetenschappers onmogelijk.

In zijn brief aan de Tweede Kamer van 18 maart 2003 meldde de Minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de Minister-President en de Minister van Defensie dat alles er op wees "dat Irak nog steeds de intentie heeft zijn MVW-capaciteit te behouden en bovendien die op een geschikt moment uit te bouwen". Onder dat alles viel onder meer het bekende rapport Blair, de verklaring van Powell in de Veiligheidsraad en informatie van de AIVD en de MIVD. Al deze informatie betrof zogenaamd circumstantial evidence. Dat was voor een ieder op het moment dat de informatie naar buiten werd gebracht ook duidelijk. De AIVD-informatie betrof de waarneming van een omvangrijke heimelijke Irakese verwervingsstructuur

Tenslotte moet nog worden opgemerkt dat de AIVD heeft aangegeven overtuigd te zijn van de validiteit van het Blair-rapport. Deze kwalifikatie was gebaseerd op de ervaringen die werden opgedaan tijdens de jarenlange samenwerking met de Britse zusterdienst en de door de Britse dienst verschaft informatie over de wijze waarop hun deels in het Blair-rapport terecht gekomen inschattingen tot stand waren gekomen. Bij de waardering van het Blair-rapport werd overigens exact aangegeven wat de AIVD uit eigen waarneming kon bevestigen en wat niet. Met betrekking tot de verklaring van Powell in de Veiligheidsraad heeft de AIVD zich steeds gedistantieerd van de veronderstelde directe link van het Irakese regime met Al Qa'ida.

Datum
19 juni 2003

Ons kenmerk
2018090/01

Onderdeel

AIVD / Directie Inlichtingen Buitenland

Inlichtingen

T (070) 320 44 00
F (070) 320 07 33

Kort Inlichtingenrapport

Aan	: AZ/Coördinator I&V, BZ/DGPZ, DMIVD
I.a.a.	: BZK-BSG
Onderwerp	: Algemene veiligheidssituatie in Irak
Actualiteit	: Informatie uit de periode eind mei-medio juni 2003
Bronwaardering	: Diverse betrouwbare bronnen

Uw kenmerk

Blad
1 van 3

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Essentie

De AIVD beschikt over informatie inzake de veiligheidssituatie in Irak in het algemeen en in de provincie al-Muthanna (inzetgebied Nederlandse militairen) in het bijzonder.

- In het algemeen geldt dat de situatie in Irak als geheel nog verre van veilig is. Er is sprake van significante tegenkrachten die potentieel destabiliserende effecten kunnen hebben op de (lokale) veiligheidssituatie. Vooral nog zijn er echter geen aanwijzingen dat sprake is van grootschalig, breed gedragen en centraal georganiseerd gewapend verzet tegen de aanwezigheid van de coalitie-strijdkrachten en civiele bestuurders.
- De veiligheidssituatie in de provincie al-Muthanna kan naar omstandigheden als relatief stabiel en rustig worden omschreven. De aanwezigheid van een buitenlandse militaire macht in deze provincie zal naar verwachting niet tot heftige reacties van de zijde van de bevolking leiden.

Bericht

Algemeen beeld

De situatie in Irak in het algemeen is nog verre van veilig. Weliswaar is door de coalitiestrijdkrachten enige vooruitgang geboekt met het herstellen van water- en electriciteitsvoorziening, maar er is geen sprake van een veilige en stabiele situatie die de politieke en economische wederopbouw kan bespoedigen. Met name in Bagdad is sprake van fysiek onveilige omstandigheden. De aldaar door de coalitiekrachten ingestelde avondklok kan niet verhinderen dat er nog steeds wordt geplunderd en dat veelvuldig wordt geschoten. Medewerkers van VN-organisaties en NGO's ondervinden veel hinder van de onveilige situatie bij het verrichten van hun werkzaamheden en sommige van die organisaties hebben niet-essentiële stafmedewerkers teruggetrokken.

Specifieke problemen

In Irak is sprake van enige significante tegenkrachten, die de werkzaamheden van de coalitiemacht kunnen belemmeren en die potentieel destabiliserende effecten kunnen hebben op de (lokale) veiligheidssituatie. Vooralnog zijn er echter geen aanwijzingen dat sprake is van grootschalig, breed gedragen en centraal georganiseerd gewapend verzet tegen de aanwezigheid van de coalitiestrijdkrachten en civiele bestuurders van de 'Voorlopige Autoriteit'.

De belangrijkste tegenkrachten zijn:

- Criminelen -op grote schaal door Saddam Hoessein eind 2002 uit de gevangenissen vrijgelaten- en politiek gemotiveerde krachten gaan onderling verbanden aan om de coalitie-aanwezigheid tegen te werken. Er heeft thans in Irak -ad hoc- een vermenging plaats van bewapende voormalige militairen uit het Iraakse leger met ontevreden burgers en criminelen die om politieke of andere redenen baat hebben bij een instabiele situatie. Dit proces wordt mede gevoed door een groeiende ontevredenheid onder de bevolking over de aanwezigheid van wat als een buitenlandse bezettingsmacht wordt ervaren en het uitblijven van volledig herstel van een centraal gezag en basisvoorzieningen.
- Er bestaan aanwijzingen dat in een plaats ten zuiden van Bagdad en in de zuidelijke stad Basra (hogere) leden van de voormalige Iraakse Ba'th-partij alsmede elementen uit de voormalige Iraakse inlichtingendienst zich thans hergroeperen. Een deel van deze personen is bewapend en ondergaat trainingen met als doel in de toekomst guerrilla-aanvallen uit te kunnen voeren op coalitiestrijdkrachten. Het is niet bekend of en op welke schaal dergelijke activiteiten zich elders in Irak voordoen.
- Er zijn aanwijzingen dat Ansar al-Islam, de moslim-extremistische organisatie uit Noord-Irak, zich probeert te herstellen van de aanvallen op haar kampen tijdens de oorlogshandelingen in april. Deze groepering, die banden heeft met elementen uit het al-Qa'ida netwerk, probeert tevens een destabiliserende rol te spelen in Irak. Een aanzienlijk aantal leden van deze beweging is begin juni in Bagdad gearriveerd teneinde terroristische aanslagen voor te bereiden en uit te voeren tegen coalitiestrijdkrachten.
- De algehele politieke situatie in het overwegend sjiï etische Zuid-Irak is zeer fluï de en nog lang niet uitgekristalliseerd. Er zijn diverse seculiere partijen ontstaan, waaronder sterk stamgebonden groepen, die pogingen doen op lokaal en nationaal niveau invloed te verwerven. Er bestaan voorts aanzienlijke politieke spanningen tussen verschillende sjiï etische groeperingen in Zuid-Irak. Deze spanningen zijn het gevolg van een machtsstrijd tussen leiders van deze stromingen over het primaat van het leiderschap van de sjiï etische bevolking in Irak, die de meerderheid vormt.

Datum
19 juni 2003

Ons kenmerk
2018090/01

Blad
3 van 3

Tevens is deze strijd gericht op het verkrijgen van zeggenschap over de belangrijkste sjii etische heiligdommen, onder meer in de steden Kerbala en Najaf. Hoewel een deel van de aanhangers van deze groepen over wapens beschikt, zijn de spanningen niet zodanig dat op korte termijn tussen deze groepen grootschalige, zeer ernstige en langdurige gewapende conflicten te verwachten zijn. Gewapende incidenten zijn echter niet uit te sluiten.

Situatie in provincie al-Muthanna

- De veiligheidssituatie in de provincie al-Muthanna kan, in vergelijking tot andere delen van Irak, naar omstandigheden als relatief stabiel en rustig worden omschreven. De basisvoorzieningen als water en de electriciteit zijn hersteld en voedsel en benzine zijn in voldoende mate beschikbaar.
- De voormalige bestuurders van het '*ancien regime*' hebben -op alle niveaus- hun post verlaten en hun plaats is ingenomen door nieuwe bestuurders. Er is in de provincie al-Muthanna geen sprake geweest van afrekeningen met de voormalige overheids- of Ba'th-functionarissen door de lokale bevolking.
- De bevolking van deze provincie, die geheel sjii etisch is, kan worden ingedeeld in twee rivaliserende sjii etische politieke groeperingen. Dit heeft echter niet tot botsingen geleid, mede vanwege het feit dat de bevolking is te kenmerken als relatief weinig politiek geïnteresseerd. Het wordt niet waarschijnlijk geacht dat de lokale bevolking van deze provincie snel betrokken zal raken bij een eventuele strijd tussen de twee dominante religieuze stromingen. De aanwezigheid van buitenlandse militairen zal naar verwachting niet tot heftige reacties leiden, zolang de normen en waarden van de lokale bevolking worden gerespecteerd.

Commentaar AIVD / Directie Inlichtingen Buitenland

Ruim acht weken na de val van het regime van Saddam Hoessein is de 'Voorlopige Autoriteit' er nog niet in geslaagd een stabiele veiligheidssituatie te creëren in geheel Irak. Het overgrote deel van de Iraakse bevolking wacht de ontwikkelingen af en verzet zich niet massaal en georganiseerd tegen de aanwezigheid van buitenlandse machten op het Iraakse grondgebied. Daarmee lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat de coalitiemacht vooralsnog niet extra onder druk komt te staan. Er zijn geen aanwijzingen dat aan de inzet van Nederlandse militairen in de Iraakse provincie al-Muthanna buitengewone risico's zijn verbonden die voortkomen uit de situatie ter plekke. Indien de situatie in Irak als geheel niet verbetert of zelfs verslechtert, neemt het risico echter toe dat substantiële tegenkrachten, zoals die zich nu al doen gelden, in omvang en effectiviteit toenemen.

Datum
2 juli 2003

Ons kenmerk
2023420/01

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-Generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Rol van informatie van I- en V-diensten bij bepaling standpunt
Nederlandse regering m.b.t. steun voor de actie in Irak

Inleiding

In verband met kamervragen van het lid Koenders aan de minister-president en de minister van Buitenlandse Zaken rondom de standpuntbepaling van de Nederlandse regering met betrekking tot de steun voor de actie in Irak (vragen ingezonden 4 juni 2003; door BZ in overleg met AIVD beantwoord op 10 juni 2003) en over mogelijke massavernietigingswapens in Irak (vragen ingezonden 18 juni 2003), wordt in de voorliggende notitie de rol en aard van de informatie van de AIVD rondom de crisis in Irak geschetst. In een notitie van de AIVD ter voorbereiding van de bijeenkomst van de Commissie IVD op 25 juni j.l. (nr.: 2017295/01) werd reeds ingegaan op deze materie.

Rol AIVD op ambtelijk vlak

De AIVD is vanaf november 2002 zeer frequent in contact geweest met het ministerie van Buitenlandse Zaken (DVB/afdeling Non-proliferatie en Nucleaire Aangelegenheden). Daarbij werden inzichten met betrekking tot politieke ontwikkelingen, de stand van Irakese wapenprogramma's en het optreden van UNMOVIC uitvoerig besproken. De belangrijkste schriftelijke weergaven daarvan zijn de AIVD-rapportages inzake de stand van Massavernietigingswapens (MVA) in Irak van 13 september en 3 oktober 2002 en de diverse bijdragen aan het zogeheten "Brandpunt Irak". De AIVD rapporteerde in de periode 26 februari tot en met 22 april 2003 op dagelijkse basis betreffende internationale ontwikkelingen en eventuele repercussies daarvan op de Nederlandse veiligheidssituatie. Ontvangers van deze rapportages "Brandpunt Irak" waren diverse ministers, waaronder de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie. Over de paraatheid van Irakese troepen is door de AIVD niet gesproken aangezien dat op het terrein van de MIVD ligt. Over de vaststelling in het Blair rapport over het al dan niet inzetbaar zijn binnen 45 minuten van chemische en/of biologische wapens (genoemd in kamervraag 6 van het lid Koenders d.d. 4 juni 2003) is door de AIVD dan ook geen enkele uitspraak gedaan.

Kanttekeningen 1441

VN-resolutie 1441 stelt dat Irak moet aantonen niet over MVA en overbrengingsmiddelen te beschikken en daartoe moet meewerken met de VN-wapeninspecteurs. Daarmee kreeg Irak een zeer moeilijke uitvoerbare taak ten

Datum
2 juli 2003

Ons kenmerk
2023420/01

Blad
2 van 3

aanzien van het eerste punt (het is moeilijk te bewijzen dat je iets niet hebt) en een makkelijke ten aanzien van het tweede. Ook de VN werd met 1441 voor een moeilijke taak gesteld: het is nauwelijks mogelijk onomstotelijk aan te tonen dat een land over MVW beschikt tenzij ze als zodanig worden ingezet of grote parate arsenalen worden aangetroffen. Wat rest is te onderzoeken of het aannemelijk is dat er verborgen arsenalen zijn geweest op basis van 'circumstantial evidence' en bewijs te vinden voor de politieke wens van een regime om over MVW te beschikken.

Het vaststellen van een MVW-capaciteit is zowel tijdrovend als arbitrair. Biologische en chemische arsenalen zijn in de regel complex en in beperkte mate houdbaar. De effectiviteit en slagkracht daarvan worden in hoge mate bepaald door de aanwezige ondersteunende industrie. De stand van die industrie is indicatief en bepalend voor het vermogen een dergelijk arsenaal te onderhouden. Zelfs in een land met een hoog administratief niveau kost het vele maanden om vast te stellen of het al dan niet beschikt over arsenalen of de capaciteit die binnen een bepaalde tijd op te bouwen. Zelfs dan blijft het een zeer arbitraire zaak, aangezien moeilijk vastgesteld kan worden of ook de intentie bestaat/bestond bepaalde faciliteiten te gebruiken voor militaire doeleinden. Een nucleaire capaciteit is eenvoudiger aan te tonen maar des te meer arbitrair: (onderdelen van) nucleaire faciliteiten zijn immers veelal toe te schrijven aan schakels in de nucleaire energieketen. Ook hier is de politieke wens om nucleaire technologie militair toe te passen bepalend.

Op het terrein van overbrengingsmiddelen geldt dat overschrijding van de arbitrair vastgestelde limiet van 150 km als material breach zou worden aangemerkt. Dat is ook gebeurd (183 km). Er zijn ook raketkoppen aangetroffen die met chemicaliën gevuld kunnen worden. Voorts is vastgesteld dat Irak actief en systematisch het werk van de wapeninspecteurs ondermijnd heeft. Dit zijn heldere gevallen van "material breach".

AIVD-inschatting van het Blair rapport

Een van de bevindingen in het Blair rapport is dat het moeilijk is inlichtingen in te winnen in Irak. Dat onderschrijft de AIVD. Dit impliceert dat een oordeel met betrekking tot de stand van Irakese wapenprogramma's berust op 'circumstantial evidence'. De belangrijkste gegevens hierin zijn gegevens over verwervingspogingen door Irak in westerse landen en menselijke of technische bronnen die aanwijzingen geven over mogelijke geheime locaties van arsenalen. De AIVD-inschatting van het Blair rapport (aan de MP via CVIN gestuurd op 3 oktober 2002) gaf aan dat de AIVD de meeste conclusies niet kon bevestigen op basis van eigen informatie, en dat de AIVD zich slechts in enkele conclusies herkent op basis van door de dienst geconstateerde verwervingspogingen in ons land.

Datum
2 juli 2003

Ops kenmerk
2023420/01

Blad
3 van 3

Op basis van een jarenlange samenwerkingsrelatie met de Britse zusterdienst merkt de AIVD deze dienst aan als doorgaans betrouwbare bron. Daarnaast heeft de Britse dienst de AIVD inzicht verschaft over de wijze waarop hun inschattingen ten aanzien van de Irakese wapenprogramma's, zoals deels verwoord in het Blair rapport, tot stand zijn gekomen. Op basis daarvan gaf de AIVD aan overtuigd te zijn van de validiteit van het rapport.

Wat wisten en weten we zeker?

Ondanks de veelheid aan openstaande vragen kon en kan de AIVD met zekerheid het volgende stellen:

- Irak beschikte over een omvangrijke, heimelijke verwervingsstructuur die in ieder geval tot en met november 2002 actief is geweest en die ertoe heeft geleid dat de VN-Oil for Food regeling is overtreden.
- In Irak zijn raketten aangetroffen waarvan de koppen met chemische lading gevuld kunnen worden.
- De Irakese industriële capaciteit op chemisch en biologisch terrein was van zodanig niveau dat zij in staat moest worden geacht MVW in eigen beheer te produceren.
- In het verleden zijn door het zittende Irakese regime MVW in eigen beheer geproduceerd en tegen eigen bevolking gebruikt.

"Inlichtingenbedrog"

Ten aanzien van een verondersteld inlichtingenbedrog kan de AIVD het volgende stellen. Alle bij de AIVD bekende discrepanties en nuances in publieke uitingen met betrekking tot Irak en MVW, zijn onverwijld gemeld aan/besproken met de eigen dienstleiding en BZ. Slechts op twee momenten was er sprake van een waargenomen discrepantie. Dat betrof ten eerste de door Colin Powell veronderstelde directe link van het Irakese regime met Al Qa'ida die op dat moment noch door de AIVD,

onderschreven werd

Ten tweede was er de milde opstelling van Blix naar buiten, terwijl op dat moment UNMOVIC-intern geen vertrouwen meer bestond in de samenwerkingshouding van Irak (gerapporteerd in Brandpunt op 6 maart 2003).

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1391

Vragen van het lid Koenders (PvdA) aan de minister-president en de minister van Buitenlandse Zaken over de Nederlandse regering, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en de steun voor de actie in Irak (ingesonden 4 juni 2003)

1 Welke precieze informatie heeft de Nederlandse regering van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk ontvangen, alvorens zij steun uitprak voor de actie in Irak?

2 Betreft deze informatie tevens de mate van dreiging van massavernietigingwapens en, zo ja, welke waarde heeft de regering aan deze informatie gehoeven? Wordt hier volledig vertrouwd op informatie van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk? Hoe werd deze geëvalueerd ten opzichte van de informatie van UNSCOM?

3 Sprak de Nederlandse regering politieke steun uit ten aanzien van regimewijziging toen dit een primaire doelstelling van de coalitie was? Hoe verhoudt zich dit tot eerdere uitspraken van de minister van Buitenlandse Zaken in de Tweede Kamer dat

regimewijziging niet de primaire doelstelling van de coalitie was?

4 Wat is uw oordeel over het interview van de Amerikaanse onder-minister van Defensie Paul Wolfowitz, waarin hij stelt dat de massavernietiging wapens slechts een van de moten van Irak? Kunt u gedetailleerd commentaar geven op dit interview en aangeven in hoeverre u instemt met de uitspraken van Wolfowitz?

5 Was is uw oordeel over de opmerkingen van de commandant van de Amerikaanse Marine dat er waarschijnlijk ijk geen massavernietigingwapens gevonden zullen worden? Hoe verhoudt zich dit tot het dreigingsbeeld dat door de regering van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk werd gepresenteerd?

6 Hoort de Nederlandse regering waarde gehoeven aan de postje van de Britse regering dat lokale chemische en biologische wapens binnen 60 minuten konden worden geïdentificeerd? Was er voldoende informatie voor de Nederlandse regering? Welke diensten waren daarbij betrokken? Hoe werd de minister-president geïnformeerd?

7 Hoe beoordeelt u de uitspraken van senator Jane Herman, lid van de commissie voor de initiatiefondertaken van de Amerikaanse Senaat, dat er sprake is van het grootste inlichtingenbedrog ooit indien er geen duidelijkheid komt over de claims ten aanzien van Irakse massavernietigingwapens? Heeft u contact met de regering van de VS over het verloop van onder andere deze commissie en kunt u de Tweede Kamer direct inlichten over eventuele conclusies?

8 Welke informatie zocht u aan voorwaarde voor het leveren van politieke of militaire steun aan bondgenoten in de strijd tegen massavernietigingwapens?

9 Hoe stelt u zeker dat deze informatie voldoende is en welke bilaterale en institutionele mechanismen staan u daarbij ter beschikking?

10 Wilt u zo spoedig mogelijk het initiatief nemen in discussie en EU-kader om te bewerkstelligen dat de VN-Inspecteurs een onafhankelijke analyse maken van de aanwezigheid en de eventuele dreiging van massavernietigingwapens in Irak?

KV 17022
2002/03/06
0204 (2002-1391)
15-04-2003 - 7:28
Saj Ulgooie
v.d. Wouda 11 2003

11
Bent u het eens met de stelling dat de publieke opinie in Nederland het recht heeft om te spoedig mogelijk te weten of en in welke mate de massavernietigingswapens de reden voor de militaire interventie in Irak en daarmee verbanden de steun van de Nederlandse regering waren?

¹ Interview met onder-minister Van Der Stoep
PvdV, 20 mei 02
² ANP, 20 mei 02
³ idem.

Antwoord

Antwoord van minister De Haeg
Schaffar (Buitenlandse Zaken),
mede namens de minister-president.
(Ontvangen 18 juni 2002)

1 en 2
De regering heeft de beschikking over door de VS, het VK en andere bondgenoten in NAVO-kader gedeelde informatie, de presumpzie in de VN-Veilighedsraad op 6 februari 2002 door Secretary of State, Colin Powell, en het rapport van de Britse regering inzake massavernietigingswapens in Irak van eind vorig jaar. Deze informatie is voorsurand beoordeeld in het licht van de bekende rapportage van UNSCOM, UNMOVIC en het IAEA, alsmede informatie die de eigen inlichtingendiensten ter beschikking hebben. De Kamer is in meerdere brieven geïnformeerd over het regeringsstandpunt met betrekking tot deze informatie.
De regering heeft telkens een eigen afweging gemaakt ten aanzien van de haar ter beschikking staande informatie. In haar brief van 18 maart jl. kwam de regering uiteindelijk tot de conclusie dat elke erop gewezen Irak nog steeds de intentie heeft zijn MVT-capaciteit te behouden en bovendien die op een geschikt moment uit te bouwen. Deze conclusie is medegewogen in de afweging in hoeverre het regime van Saddam Hoessein in gebreke was (empariale breech) bij de uitvoering van de relevante Veiligheidsraadresoluties.

3
Vanaf het begin heeft het regime changes niet op de Nederlandse agenda gestaan. In die opstelling is geen wijziging gekomen. In mijn brief aan de Kamer van 4 september 2002 (Kamerstuk TK 23 492 nr. 58) heb ik

erop gewezen dat het regime changes een gevolg van militaire actie zou kunnen zijn en daarmee gesteld dat erber weinig in te zien in de rest van de wereld een verandering van regime in Bagdad zouden bezwaren. gezien de uitzonderlijke wreedheid van het regime. Er bestaat thans weinig grond dit ook hier te heroverwegen.

4
Het is niet aan de regering om een oordeel uit te spreken over uitspraken van leden van de Amerikaanse regering over de redenen die in de VS hebben geleid tot militair ingrijpen. De regering heeft gezien de reële dreiging die uitging van Irak door Irak van massavernietigingswapens zelf vanaf het eerste begin militair ingrijpen niet willen uitsluiten, na aflopen van het VN-traject als 'ultima ratio' remedie, om een einde te maken aan de indruk van Irak op de veiligheidsraad en de land door de Veiligheidsraad waren opgelegd. Nader de regering tot het oordeel was gekomen dat Irak bovendien inbreuk maakte op zijn verplichtingen in termen van VN-resolutie 1441, door namelijk te (laten) door actieve medewerking met de VN-inspecteurs de laatste kans te grijpen om de wereldgemeenschap te overtuigen dat het zijn aandeel aan massavernietigingswapens had overgemaakt, is daaruit het besluit gevolgd om aan militair ingrijpen politieke steun te verlenen.

5 en 7
De regering gaat uit van hetgeen van de kant van de Amerikaanse regering wordt gesteld. De Amerikaanse regering huidige riet het standpunt dat er geen massavernietigingswapens gevonden zullen worden. Er wordt thans nog onderzoek gedaan naar het Iraakse massavernietigingspotentieel. Voor zover de regering bekend is en nog geen besluiten genomen over het houden van eventuele hoorzittingen.

8
De regering heeft kennis genomen van het rapport van de Britse regering waarin dit is opgenomen, in mijn brief van 21 september 2002 (Kamerstuk TK 23 492 nr. 58) heb ik daarvoor reeds aangegeven: Wie adviseert in het rapport van het streven van het Iraakse regime om in

strijd met de VN-resoluties capaciteit te verwerven met betrekking tot massavernietigingswapens, alsmede de dreiging die daarvan uitgaat in het licht van de aard van het bewind in Bagdad, stemt overeen met het beeld dat de Nederlandse regering daarvan heeft.

De aan de regering ter beschikking staande informatie, zoals eerder genoemd bij de beantwoording van vraag 1 en 2, wordt beoordeeld door zowel de MIVD als de AIVD. De beoordeeling van genoemde informatie wordt vermeld in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken samengebracht in een wettelijke rapportage aan onder andere de minister-president, de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie.

8
Het leveren van politieke of militaire steun in een dergelijke geval is afhankelijk van meerdere factoren, waarvan informatie over het bestaan en de dreiging van massavernietigingswapens er een is.

9
Informatie waarover de regering de beschikking heeft, wordt beoordeeld in interdepartementaal kader, waarbij de AIVD en de MIVD een belangrijke rol hebben. Tevens vindt gaarheid en waar nodig op ad hoc basis inlichtingoverleg plaats in NAVO- en EU-kader, alsmede op bilaterale basis. Dit en wanneer informatie voldoende is voor een bepaalde actie zijden de regering hangt af van de specifieke situatie waarop deze informatie betrekking heeft.

10
In resolutie 1489, overgenomen paragraaf 11, is aangegeven dat de Veiligheidsraad zich zal buigen over het bestaande mandaat van de VN-Inspecteurs van UNMOVIC en IAEA. Nederland zet zich er voor in dat de Veiligheidsraad hier zo spoedig mogelijk toe overgaat. De regering is van mening dat onafhankelijke bevestiging van door de Coördinerende Autoriteit aangestelde massavernietigingswapens, alsmede toezicht op de eventuele vernietiging daarvan, van groot belang is. Niet de mening van de regering zou bij voorkeur een door de Veiligheidsraad

gemandateerde organisatie daartoe
de opdracht moeten krijgen.
Het is niet de taak van de VN om een
dreiginganalyse te maken van
massavernietigingswapens.

11
Zie het antwoord op vraag 4.

Vergaderjaar 2002-2003

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1591

Vragen van het lid Koenders (PvdA) aan de minister-president en de minister van Buitenlandse Zaken over mogelijk massavernietigingswapens in Irak, (Ingezonden 18 juni 2003)

1 Op basis van welke informatie heeft de regering geconcludeerd dat Irak nog steeds de intentie heeft zijn massavernietigingswapen-capaciteit te behouden en bevinden die op een geschikt moment uit te bouwen, zoals gesteld in antwoord op de eerder gestelde vragen over de vermeende aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak?

2 Op welke precieze standpunten, positief en negatief, heeft de stelling betrekking dat de regering uitgaat van hetgeen van de kant van de Amerikaanse regering wordt gesteld? Welke kritische evaluatie is hierbij aan de orde?

3 Hoe beoordeelt de regering de twijfels die in het Verenigd Koninkrijk zijn geformuleerd ten aanzien van het inlichtingenrapport van de Britse regering, de problemen van de gekopieerde cassette, de aluminiumbuis en de uraniumuitvoer uit Niger?

* Aanhangsel Handelingen nr. 1291, verspreidingsjaar 2002-2003.

Antwoord

Antwoord van minister De Haas-Scheffer (Buitenlandse Zaken), (Ontvangen 8 juni 2003)

1 In de brief van 18 maart 2003 (TK 23 432, nr. 34) is aangegeven hoe de regering deze de tot de oordeel is gekomen. In het antwoord van 8 juni op kamervragen van het lid Koenders (TK vergaderjaar 2002-2003, nr. 1381) is nader toegelicht op welke informatie het oordeel gebaseerd was. De regering heeft talloze en eigen afweging gemaakt van punten van de haar ter beschikking staande informatie. De bevindingen van UNSCOM en UNMOVIC speelden een belangrijke rol. Zo constateerde UNMOVIC dat Irak in het kader van het verbod op de formulering UNMOVIC nog op 8 maart 126 openstaande vragen met betrekking tot de verboden wapenprogramma's van Irak. UNSCOM noch UNMOVIC heeft kunnen vaststellen dat Irak volledig overgeeft was en zijn pogingen tot het verkrijgen van massavernietigingswapens had opgegeven. Het straven van het Iraakse regime om in strijd met de VN-resoluties capaciteit te verwerven met betrekking tot massavernietigingswapens was ook in lijn met hetgeen uit Nederlandse inlichtingenbronnen is gebleken.

2 en 3

De Amerikaanse regering heeft meerdere malen, o.a. bij mandaat van President Bush en Secretary of State Powell, de overtuiging uitgesproken dat het regime van Saddam Hoessein over verboden wapens en wapenprogramma's beschikt en dat de Iraq Survey Group, die rapertelijk is opgericht door de VS, het VK en Australië en momenteel op grote schaal onderzoek doet naar verboden wapenprogramma's, bewijzen zal vinden voor het bestaan hiervan. De hoorzittingen naar aanleiding van het inlichtingenrapport in het VK zijn afgelopen. Het wachten is nu op het eindrapport van de commissie. De regering volgt dit proces met interesse. Voor een oordeel is het nog te vroeg, zolang daar het onderzoek naar bewijs voor verboden wapenprogramma's in Irak in volle gang is.

Datum
13 augustus 2003

Ons kenmerk
2040042/01

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-Generaal

Van : Piv. Hoofd Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Informatie massavernietigingswapens Irak - verzoek Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken

Advies

Ik adviseer u –met voorrang- akkoord te gaan met bijgesloten brief opgesteld door BZ en daarop medeparaaf te geven. Het is de namelijk bedoeling de brief zo spoedig mogelijk naar de Tweede Kamer te sturen. Uw akkoord zal dezerzijds aan BZ worden gemeld.

Aanleiding

De vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken heeft op 22 juli j.l. aan de Minister van Buitenlandse Zaken verzocht haar op korte termijn schriftelijk te informeren over de bronnen waarover de regering beschikt(e) mbt "Irak". De commissie is van mening dat de eerdere antwoorden op kamervragen onvoldoende uitsluitel geven. BZ heeft mede namens het ministerie van Defensie een reactie opgesteld . In die reactie wordt een aantal malen de rol van en inschatting door de AIVD op dit dossier aangegeven. Om die reden en vanwege het politiek gevoelige karakter wordt deze brief voor medeparaaf aan u voorgelegd. In voorliggende notitie wordt kort toegelicht op welke wijze de rol van de AIVD in de brief van BZ wordt beschreven. De AIVD kan zich vinden in deze beschrijvingen.

Beantwoording verzoek Kamercommissie Buitenlandse Zaken

In de brief van BZ ter beantwoording van het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken wordt het brede spectrum aan informatiebronnen geschetst waarover de regering het afgelopen jaar inzake Irak kon beschikken. Dit bestond uit openbare informatie afkomstig van UNMOVIC (en zijn voorganger UNSCOM) en IAEA, zoals de verschillende voortgangsrapportages en een 'clusterdocument' met openstaande vragen, inlichtingendocumenten van de VS en het VK, in NAVO-kader en exportcontroleregimes gedeelde buitenlandse inlichtingen en ten slotte inlichtingen afkomstig van de AIVD en de MIVD afkomstig "uit eigen bronnen c.q. uit contacten met andere inlichtingendiensten". Waar eerdere beantwoording van genoemde kamervragen slechts repte van MIVD-informatie, wordt hier voor het eerst AIVD-informatie genoemd.

Datum
13 augustus 2003

Ons kenmerk
2040042/01

Blad
2 van 2

Met betrekking tot de oordeelsvorming over Brits en Amerikaanse informatie wordt gesteld dat deze *"zorgvuldig is getoetst en genuanceerd door de MIVD en AIVD"*. Een goed voorbeeld hiervan is de aangebrachte nuance op de door Colin Powell veronderstelde directe link van het Irakese regime met Al Qa'ida die op dat moment noch door de AIVD, onderschreven werd.

Met verwijzing naar een dergelijke toetsing en nuancering wordt in de beantwoording nader ingegaan op de *"reële dreiging die uitging van bezit door Irak van massavernietigingswapens"* en *"het streven van het Iraakse regime om in strijd met de Veiligheidsraadresoluties massavernietigingswapens te verwerven"*. Naast internationale appreciatie van deze dreiging (zoals in VN-Veilighedsraad resolutie 1441) wordt nadrukkelijk een eigen, nationale oordeelsvorming onder de aandacht gebracht: *"De MIVD en de AIVD concludeerden destijds dat Irak waarschijnlijk nog beschikte over restanten biologische en chemische strijdmiddelen, en dat Irak over de capaciteit en kennis beschikte om de productie ervan op korte termijn te hervatten"*.

Rol van informatie I- en V-diensten

Bovengenoemde aspecten geven enkele momenten weer waarop de AIVD een inschatting heeft gegeven met betrekking tot de crisis in Irak. In een eerdere notitie van de AIVD werd reeds nader ingegaan op de rol en aard van de door AIVD geleverde informatie rondom de crisis in Irak. Deze notitie is tijdens de beleidsbespreking met u op 3 juli j.l. aan de orde gekomen. Overigens heeft de AIVD op uw verzoek een dossier aangelegd van alle door de AIVD geproduceerde relevante documenten.

Datum
29 augustus 2003

Ons kenmerk
2047735/01

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Aan : De Minister van BZK

Via : de Secretaris-generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Informatie AIVD betreffende Irak

Het plaatsvervangend Hoofd Bureau SG heeft kanttekeningen geplaatst bij de wijze waarop de AIVD heeft gerapporteerd over het rapport-Blair inzake de aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak . In verband hiermee bericht ik u het volgende.

De Minister-President ontving bij brief van 3 oktober 2002 een commentaar van de AIVD op het rapport-Blair . In deze brief wordt met betrekking tot de verschillende onderdelen van het rapport-Blair puntsgewijs aangegeven of de AIVD al dan niet beschikte over eigen informatie. De tweede en derde bullet van de brief hebben onder meer betrekking op de zogenaamde 45-minutenclaim. Aangegeven wordt dat de AIVD met betrekking tot deze punten niet over eigen informatie beschikt.

Van belang is verder dat in de brief wordt vermeld dat de AIVD overtuigd is van de validiteit van de informatie van de Britse inlichtingen- en veiligheidsdiensten, zoals die in het rapport-Blair is verwerkt. Ter toelichting op deze passage deel ik u mede dat de AIVD dit oordeel baseerde op de jarenlange samenwerkingsrelatie met de Britse zusterdienst, die als een doorgaans betrouwbare bron wordt aangemerkt. Verder speelde een rol dat de Britse dienst de AIVD inzicht heeft verschaft in de wijzen waarop hun inschattingen ten aanzien van het Iraakse wapenprogramma, zoals verwoord in het rapport-Blair, tot stand zijn gekomen. Voor alle duidelijkheid merk ik hierbij op dat het hier niet gaat om specifiek naar aanleiding van het rapport-Blair verstrekte informatie, maar om informatie die in de loop der jaren aan de AIVD werd verstrekt.

Voor een beoordeling van de AIVD-rapportage aan de Minister-President is het verder van belang in het oog te houden dat de WIV 2002 zaken betreffende het potentieel en de strijdkrachten van andere mogendheden expliciet toebedeelt aan de MIVD. De AIVD doet onderzoek naar verwervingspogingen in Nederland. Het is dan ook evident dat de algemene uitspraken van de AIVD over het rapport-Blair geen betrekking hadden op specifieke militaire informatie als de 45-minutenclaim. Indien de 45-minutenclaim als een punt van belang was onderkend dan was het de MIVD die hierover informatie had moeten verstrekken. Bij AZ, dat de werkzaamheden van de AIVD en MIVD coördineert, is dit uiteraard bekend.

Datum

29 augustus 2003

Ons kenmerk

2047735/01

Blad

2 van 2

Ten slotte meld ik u dat de AIVD in 2002 met betrekking tot verwervingsactiviteiten van Irak ambtsberichten heeft uitgebracht aan het ministerie van Economische Zaken en het Openbaar Ministerie. Deze zaken, die betrekking hebben op het Iraakse raketprogramma, zijn vervolgens ingebracht in het regulier internationaal overleg tussen inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Hieruit kwam naar voren dat de gesignaleerde verwervingspogingen pasten in het bestaande internationale beeld. In de recente rapportages van Buitenlandse Zaken aan de Tweede Kamer wordt in algemene zin melding gemaakt van de door de AIVD gesignaleerde verwervingpogingen.

Datum
5 februari 2004

Ons kenmerk
2120785/01

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen

Aan :

Van :

Betreft : Speech Tenet

Op 5 februari jl. hield Director of Central Intelligence, George Tenet, een buitengewoon openhartige rede voor een gehoor van hoogleraren, studenten en andere genodigden in de aula van de Universiteit van Georgetown in Washington DC. Met hooggespannen verwachting werd uitgekeken naar dit moment omdat de inlichtingengemeenschap, met name sinds de uitspraken van David Kay als leider van de Iraqi Survey Group, onder vuur was komen te liggen. Het mag dan ook geen opzien baren dat Tenet vol vuur het werk van de inlichtingendiensten en met name van de CIA verdedigde.

Onder de titel 'Iraq and Weapons of Mass Destruction' legde Tenet uit op welke wijze de inlichtingengemeenschap de WMD-programma's van Irak gedurende de laatste tien jaar heeft geevalueerd en op basis daarvan gekomen is tot het opstellen van de National Intelligence Estimate van oktober 2002.

1. National Estimates zijn rapporten, waarin de inlichtingengemeenschap als geheel probeert aan te geven wat er bekend is over een bepaald onderwerp, wat er niet bekend is, wat vermoedens zijn en waar men op key-issues van mening verschilt. De conclusie in de NIE van oktober was dat Irak met betrekking tot biologische, chemische en nucleaire wapens in sommige van deze categorieën de beschikking had over deze wapens en in andere bezig was om ze te ontwikkelen. De analisten verschilden ten aanzien van sommige aspecten van de programma's van mening, hetgeen ook was opgenomen in de NIE. Een ding is duidelijk, aldus Tenet, er is nooit gezegd dat de dreiging "imminent" was. Integendeel, er is een objectieve inschatting gemaakt voor de beleidsmakers van een dictator, die bezig was te misleiden en doorging met het ontwikkelen van programma's, die de VS voortdurend zouden kunnen verrassen en de belangen zouden kunnen bedreigen.
2. De conclusies van de NIE zijn gebaseerd op drie informatie-stromen: Iraks geschiedenis m.b.t. het gebruik van WMD en leugens over het

- ontwikkelen van onconventionele wapens; de activiteiten van UNSCOM en UNMOVIC en Iraks strategie in deze; inlichtingenvergaring nadat de inspecteurs Irak hadden verlaten (menselijke en technische bronnen, zusterdiensten). Tesaamen leverde deze informatie een solide basis voor de inschatting zoals in de NIE gegeven. Tenet benadrukt het woord 'inschatting'.
3. Alvorens de nu bekende feiten te leggen naast hetgeen in de NIE is opgeschreven, benadrukt Tenet dat de ISG bij lange na nog niet klaar is met zijn werk. Meer tijd is nodig en meer gegevens om tot definitieve conclusies te komen.
    - Raketsystemen: De NIE was in zijn algemeenheid juist
    - Onbemande vliegtuigen: Terecht werd in de NIE vastgesteld dat deze verboden en niet aangegeven UAV's in ontwikkeling waren. De discussie of Irak van plan was de nieuwere kleinere UAV's te gebruiken voor het verspreiden van biologische wapens wordt nog gevoerd.
    - Nucleair: In de NIE zijn alle diensten het erover eens dat Irak geen nucleair wapen bezit en waarschijnlijk niet in staat zou zijn dit te produceren voor 2007-2009. De meeste diensten geloofden dat Irak zijn nucleair programma opnieuw aan het opzetten was. Er was echter geen overeenstemming of sommige procurementactiviteiten hier een relatie mee hadden. Duidelijk is nu dat Irak geen nucleair wapen had, maar wel de intentie om het te maken. Geen bewijs is gevonden dat het programma opnieuw was opgestart. Tenet geeft aan dat de voortgang op dit terrein is overschat.
    - Biologische wapens: De NIE gaf aan dat Irak er over kon beschikken en dat alle aspecten van een offensief programma aanwezig waren en verder ontwikkeld dan voor de eerste Golfoorlog. In de NIE werd ook gesteld dat er geen specifieke informatie was over de soort, kwantiteit en voorraden. Nu kan voorlopig geconcludeerd worden dat Irak de intentie had biologische wapens te ontwikkelen en op korte termijn te gebruiken als de 'grondstoffen' daarvoor op voorraad zouden zijn. Niet bekend is of er al geproduceerd werd.
    - Chemische wapens: In de NIE werd met veel vertrouwen gesteld dat Irak in het bezit was van deze wapens, tenminste 100 ton. Op basis van wat nu bekend is kan gesteld worden dat Irak de intentie had en de capaciteit om civiele industrie te transformeren naar de productie van chemische wapens. Er is echter meer tijd nodig hiervoor enig bewijs te vinden.
  4. In de herfst van 2002 meldde een bron – volgens een buitenlandse zusterdienst betrouwbaar en met toegang tot de Saddam Hoessein – een aantal alarmerende activiteiten op het terrein van de ontwikkeling van WMD. Dit werd bevestigd door een tweede bron met toegang tot

Datum
5 februari 2004

Ons kenmerk
2120785/01

Blad
3 van 3

- 'senior Iraqi officials'. Dit heeft het denken van de CIA sterk beïnvloed. En terecht, aldus Tenet, die e.e.a. meldde aan het Witte Huis.
5. Tenet meldt dat hij van mening is dat, gebaseerd op een inschatting van de gedurende tien jaar verzamelde inlichtingen, het moeilijk zou zijn voor analisten om tot andere conclusies te komen dan vastgelegd in de NIE van 2002. Hij vindt echter ook dat de kwaliteit van het werk voortdurend moet worden beoordeeld. Om die reden zijn een aantal interne onderzoeken opgestart, die antwoord moeten geven op een aantal cruciale vragen. En, wellicht met verwijzing naar externe onderzoeken, waarschuwt Tenet voorzichtig te zijn. Er mag geen atmosfeer ontstaan waarin analisten niets meer op papier durven te zetten, waar analisten geen oordeel meer durven geven uit angst dat zal blijken dat ze ernaast zitten.

In zijn rede gaf Tenet expliciet aan dat niemand hen gezegd heeft wat er opgeschreven moest worden. Een verwijzing naar de beschuldigingen aan het adres van Vice President Cheney als zou deze invloed hebben gehad op het uiteindelijke resultaat. Ook David Kay stelde dat hem van enige beïnvloeding door de politiek niets bekend is.

NB. De speech van Tenet, die niet tevoren zou zijn ingezien door de President, is in zijn volledigheid te vinden op de website van de CIA (www.cia.gov)

Datum
02 augustus 2004

Ops kenmerk
2207417/01

Blad
1 van 3

Aantal bijlagen

Aan : HAIVD

Van : D2

Betreft : 'Butler'-rapport: relevante conclusies

Op 14 juli 2004 verscheen het rapport "Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction" in opdracht van het Britse House of Commons. Het rapport is opgesteld door een Committee of Privy Counsellors, voorgezeten door Lord Butler. Het rapport schetst een gedetailleerd beeld van het gebruik van inlichtingen in de aanloop van het militair ingrijpen in Irak. Deze nota is bedoeld om u te informeren over de belangrijkste conclusies en, mede naar aanleiding van Kamervragen van het lid Koenders (16 juli), vergelijkingen te maken met de wijze waarop de AIVD heeft gerapporteerd over deze materie.

De meest relevante **conclusies en aanbevelingen** van het Butler-rapport zijn als volgt (en worden in de samenvatting nader toegelicht):

- Inlichtingen over Irak waren schaars, de hoeveelheid menselijke bronnen waren beperkt (vijf belangrijke bronnen!);
- Vergaarde inlichtingen zijn over het algemeen correct weergegeven in rapportages. Een notoire uitzondering is de zogenaamde 45-minuten claim;
- Inschattingen en rapportages zijn niet beïnvloed door beleidsmakers;
- Inlichtingenrapportages over Iraaks nucleaire programma waren van goede kwaliteit, rapportages over het biologische- en chemische wapen (BCW) programma waren echter minder overtuigend. Britse inschattingen kwamen min of meer overeen met inschattingen van veel andere landen. Meer aandacht moet in de toekomst worden besteed aan inlichtingen over politieke en sociale factoren.
- Het Blair-rapport had waarschuwingen over de beperkingen van beschikbare inlichtingen moeten weergeven. Wanneer inlichtingen in toekomstig publiek debat gebruikt worden moet de beperkingen en tekortkomingen hiervan voldoende duidelijk worden gemaakt.

Samenvatting

Inlichtingenrapportages WMD-programma's

Specifiek over het onderwerp Irak heeft de Butler-commissie allereerst de inlichtingen over de periode 1990-1998 (vertrek UNSCOM-inspecteurs) en 1998-2002 bekeken. De commissie heeft daartoe de rapportages en achterliggende inlichtingen van het Joint Intelligence Committee (**JIC**) op waarde geschat. Een eerste conclusie is dat inschattingen over de status van Iraakse massavernietigingswapenprogramma's (WMD) over deze periodes overvoorzichtig

waren en uitgingen van een 'worst-case scenario'. Opgemerkt is daarbij dat de rapportages over nucleaire wapens en overbrengingsmiddelen (o.a. ballistische raketten) overtuigender en van hogere kwaliteit werden bevonden dan rapportages over chemische en biologische wapens.

Ook de AIVD heeft gerapporteerd over de status van deze programma's, maar was voorzichtig in haar bewoordingen over met name de biologische- en chemische wapenprogramma's. Het dual-use karakter van chemische en biologische goederen speelt een nog grotere rol dan andere proliferatie-relevante goederen, zoals Butler ook vaststelt.

Enkele tekortkomingen van het **Blair-rapport** zijn door Butler aangestipt. Inhoudelijk was het Blair-rapport een faire weergave van een eerder geschreven (geclassificeerd) JIC-rapport. Dit JIC-rapport had de beperkingen van de beschikbare inlichtingen geformuleerd. Het Blair-rapport, wat grotendeels gebaseerd was op het JIC-rapport, had een weergave van deze beperkingen niet overgenomen. Dit gold in het bijzonder inschattingen over voorraden sarin en VX-voorlopers. Daarnaast impliceerden verwijzingen naar geclassificeerde details eerder het tegenovergestelde.

De AIVD heeft op 9 oktober 2002 een reactie geformuleerd op het Blair-rapport waarin werd aangegeven dat de AIVD de meeste conclusies niet kon bevestigen op basis van eigen informatie en dat de dienst zich slechts in enkele conclusies herkent op basis van door de dienst geconstateerde verwervingspogingen in ons land.

Wat is sindsdien daadwerkelijk in Irak gevonden? De Butler-commissie stelt treffend dat de voorraad biologische- en chemische wapens waar in 1998 sprake van was ('unaccounted for') ter illustratie gezamenlijk in een vrachtwagen zou passen. Opgedeeld en verspreid zou dit letterlijk het zoeken van een speld in een hooiberg zijn. Geconcludeerd wordt dat Irak:

- de strategische intentie had om verboden wapenprogramma's te hervatten;
- onderzoeks- en verwervingsactiviteiten ontplooid;
- ballistische raketten met een bereik van meer dan 150 km ontwikkelde;
- geen voorraden van BCW had of plannen om deze in te zetten.

Achteraf concludeert ook de inlichtingendienst SIS, zo rapporteert Butler, dat berichtgeving over **mobiele productielaboratoria** (daterend uit 2000 en afkomstig van een buitenlandse collegadienst) ten behoeve van een BW-voorraad niet klopt.

*De AIVD heeft ambtsberichten uitgebracht over in Nederland gesignaleerde aankoopogingen van dual-use goederen. Mede in relatie tot deze informatie heeft de dienst in reactie op het Blair-rapport gerapporteerd aankoopogingen te hebben gesignaleerd die **konden** wijzen in de richting van kleine laboratoria.*

Formuleringen in het Blair rapport over het inzetten van biologische- en chemische wapens binnen **45 minuten** waren onduidelijk en voor verschillende uitleg vatbaar.

Butler concludeert dat deze passage niet had mogen worden opgenomen zonder een duidelijke uitleg van de betekenis en implicaties. De passage is mogelijk opgenomen vanwege de publiciteitswaarde ('eye-catching character').

De AIVD beschikte niet over eigen inlichtingen in relatie tot (het tijdsbestek van) de mogelijke inzet van BCW-wapens door Iraakse strijdkrachten.

De vermeende banden tussen **Al-Qaida** en het Iraakse regime zijn correct weergegeven in Britse inlichtingenrapportages. Gifkampen in het Ansar al Islam gebied in Kurdistan stonden niet onder controle van het Iraakse regime en er zijn geen aanwijzingen tot samenwerking tussen Al-Qaida en het Iraakse regime.

De AIVD heeft naar aanleiding van de presentatie van Powell aan de VN-Veiligheidsraad in dezelfde bewoordingen gerapporteerd aan het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Voormalig VN-inspecteur **Scott Ritter** speelt ook een rol in het Britse Irak-debat. In november 2003 beschuldigt hij SIS van een desinformatie campagne uit 1998 onder operatiennaam Mass Appeal. Butler concludeert dat Mass Appeal destijds is opgestart, maar nooit van de grond is gekomen. Geen uitspraak wordt gedaan of het hier om een desinformatiecampagne zou gaan.

De Britse rapportages over vermeende Iraakse interesse voor **uranium** uit Niger blijven overeind staan, en waren niet gebaseerd op de frauduleuze documenten die later opdoken. De Britse conclusies gingen dan ook niet verder dan dat gesprekken over het verkrijgen van uranium plaatsvonden en stelden nooit dat dit daadwerkelijk gelukt was. Ook concludeert de commissie mild over rapportages over mogelijke nucleaire toepassing van geïmporteerde **aluminium buizen**. Hoewel de toepassing in raketmotoren veel waarschijnlijker was (conform Iraakse claims) kon de mogelijkheid tot nucleaire toepassing (ultracentrifuges) niet uitgesloten worden. Wel hadden JIC-inlichtingenrapportages de technische obstakels voor deze toepassing vermeld moeten worden.

De AIVD beschikte niet over eigen inlichtingen die berichtgeving over vermeend uranium uit Niger zou bevestigen of ontkennen. Ten aanzien van de aluminium buizen heeft de AIVD in februari 2003 de waarschijnlijke toepassing voor conventionele raketten gerapporteerd en de optie tot nucleaire toepassing uitgesloten.

Datum
1 oktober 2004

Ons kenmerk
2235744/01

Blad
1

Aantal bijlagen

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Bijeenkomst Cie IVD 6 oktober 2004

Inleiding

De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (de commissie IVD) heeft u uitgenodigd voor een bijeenkomst op woensdag 6 oktober 2004 van 10.15 tot 11.15 uur. De vergadering vindt plaats in de Eerste Commissiekamer, Binnenhof 1a. Op de agenda staan een ongerubriceerde brief van de minister van Defensie mede namens BuZa en BZK over de voorbereiding van het kabinetsbesluit tot politieke steunverlening aan het militair optreden in Irak

De ongerubriceerde brief over de besluitvorming tot steunverlening aan de oorlog in Irak

De NRC meldde op 12 juni 2004, met een beroep op uitgelekte documenten, dat de MIVD achteraf kanttekeningen zou hebben geplaatst bij de wijze waarop de Kamer is ingelicht over massavernietigingswapens in Irak. In hetzelfde artikel werd melding gemaakt van documenten waaruit zou blijken dat de juridische afdelingen van BZ en Defensie van oordeel waren dat militair ingrijpen in Irak alleen rechtmatig zou zijn op basis van een nieuwe VN-resolutie.

Naar aanleiding van het NRC-artikel zond de minister van Defensie op 21 juni 2004 mede namens uw ambtgenoot van BZ en u een brief aan de Tweede Kamer. In die brief werd de suggestie in het artikel dat de Kamer onjuist of onvolledig over massavernietigingswapens in Irak zou zijn ingelicht van de hand gewezen. Ook werd afstand genomen van de opvatting dat er onvoldoende rechtsgrond voor het militaire ingrijpen in Irak zou hebben bestaan. Het verzoek van de Kamer over de in het artikel bedoelde documenten te mogen beschikken werd afgewezen.

Op woensdag 30 juni 2004 vond over deze brief een debat plaats. Bij de beantwoording van de vragen werd strak vastgehouden aan de lijn dat de uitgelekte documenten niet aan de Kamer worden verstrekt en werd verder

Datum
1 oktober 2004

Ons kenmerk
2235744/01

Blad
2

volstaan met het herhalen van de reeds een aantal malen eerder aan de Kamer verstrekte informatie. Deze lijn en het telkenmale verwijzen naar de commissie IVD voor het beantwoorden van vragen over vertrouwelijke zaken wekten bij een deel van de Kamer stevige irritatie. Tijdens het debat werden er vrijwel geen vragen aan u gesteld omdat de zaken uiteraard primair Defensie regarden.

Slechts enkele punten in de brief raken (mede) aan de AIVD. Gemeld wordt dat een Brits inlichtingenrapport van september 2002 en de presentatie van Powell in de VN-Veiligheidsraad door de MIVD en de AIVD zijn getoetst en dat de AIVD en de MIVD constateerden dat ten aanzien van de VN-resolutie 1441 een groot aantal vragen onbeantwoord bleef. Bovendien wordt melding gemaakt van door de AIVD geconstateerde verwervingspogingen van Irak. Dit betreft reeds eerder besproken onderwerpen die naar verwachting niet opnieuw aan de orde zullen worden gesteld.

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**